

Harju Elu

Maakonnaleht juba 75 aastat

Reede,
8. november 2019
Nr 45 (2217)
Hind 0,99 eurot

ABB TOODAB
ROBOTLIINE LK 5

LUTHER TULEB
KUMNASSE TAGASI LK 6

LOOL TUBLID VETERAN-
SPORTLASED LK9

RATTASÕIT RUU MET-
SADE KAITSEKS LK 16

Meie põhitegevusaladeks on mee
tootmine ning Eesti kliimale sobivate
Krainsi rassi mesilaste kasvatamine.

Lisaks kõrgelt hinnatud kanarbiku-
ning metsameele valmistame ka
huulepalsameid.

Lahemaa Mesi OÜ
Telefon: +372 55 657 959
E-mail: mesi@lahemaa-mesi.ee

Kiili Kunstide Kool kasvas vallamajja

Avar klassiruum on töö- ja loomeindu täis: joonistatakse, maalitakse, katsetatakse uut värvimistehnikat... Kõigest on aru saada, et siin klassis õpivad tulevased kunstnikud. Või hoopis arhitektid. Või disainerid... Igal juhul noored, kelle elus tulevikuski kunst olulist rolli mängib.

“Kui mina siia 2015. aastal õpetajaks tulin, õppis Kiili Kunstide Kooli kunstiosakonnas 47 õpilast,” meenutab lähiajalugu kunsti- ja kunstiajaloo õpetaja Hanna Laur. Nelja aastaga on õpilaste arv pea kahekordistunud, täna õpib Kiili Kunstide Koolis 83 õpilast. “Eks see kasv ikka sellele tugine, et lapsed ise, eriti aga nende vanemad väärtustavad aina enam kunstiopet,” arvas kunstiopetaja Leelo-Mai Aunbaum. Kiilis saadakse aru, et süvendatult kunsti õppinud noorel on tulevikus eriala valikulgi suuremad võimalused, usub õpetaja.

Kõik kunstiopetajad ise on aga ka tegevkunstnikud, läbides regulaarselt erinevaid koolitusi ja esinedes ise ka näitustel.

Loomulikult on kunstiope hoogsale arengule kaasa aidanud oluliselt seegi, et ka Kiili Kunstide Kooli ja valla juhtkond on seda õppesuunda tähtsustanud. Vallavalituse poolt sai kool pakkumise sisustada kunstioppeks klassiruumid otse vallamajja. Nii saadi 2018/2019 õppeaastal enda käsutusse teisel korrusel olevad kaks ruumi, kus nüüd on maali- ja käsitööklass. Käesoleval õppeaastal saadi keldrikorru- sel juurde veel kaks suurt väga hea ventilatsiooniga ruumi – iseenesest mõista on seal nüüd skulptuuri- ja keraamikaklass.

“Võtsime ehitusel kasutatavad kergemad kivi- ja plokid ja hakkasime neist sulptuure välja tahuma,” räägib õpetaja Aunbaum skulptuuri algõppest, mis vajab väga hea ventilatsiooniga klassi. Savikunst, ehk peenemalt

õeldes keraamika, vajab jälle keraamiliste vormide põletamiseks suurt ahju, mis peab omakorda asuma hästi ventileeritud omaette ruumis – ka see on sellest õppeaastast olemas. Seda, et Kiili Kunstide Kooli kunstisüna varustatus nii ruumide kui tehnika ja materjalidega ületab nüüd tublisti Harjuma keskmiist, kinnitavad mõlemad õpetajad.

Kes on õppuriteks?

Kunstikooli võetakse lapsi alates seitsmendast eluaastast, ehk neid, kes juba koolis käivad. “Koolieelikuid me kahjuks vastu ei võta, sest tegemist on ikkagi progresseeruva õppega ning väga väikestel lastel puudub kunstioppeks vajalik püsivus,” kõneleb Hanna Laur. Reeglina õpivad lapsed meil kuni põhikooli ehk 9. klassi lõpuni,” täpsustab Leelo Aunbaum. Kindlat spetsialiseerumist – see grupp tegeleb maali, teine skulptuuri, kolmas keraamikaga – koolis veel ei toimu. “Oleme oma kunstiosakonnas võtnud kindla suuna õpetada nii, et õpilastel tekiks gümnaasiumi lõpetades võimalus astuda ükskõik millisesse Eesti kõrgemasse kunstikooli, või kandideerida hoopis kuskil välismaal,” avab õpetaja Laur perspektiive.

Kõik kunstiopetajad ise on aga ka tegevkunstnikud, läbides regulaarselt erinevaid koolitusi ja esinedes ise ka näitustel. Eelmisel aastal käidi ühiselt meenutamas keraamika põhitõdesid ja juurde õppimas erinevaid tehnikaid ja võtteid. Sel õppeaastal on juba läbitud klaasi modelleerimise ning vahavahaku koolitus, novembris on ootamas kursused “Looming ja uus tehnoloogia”, kus täiendatakse end videotehnikas. “Nii hoiame end uusimate kunstisüundade ja -tehnikatega kursis, et kõik seda ka noortele edastada,” kõneleb Leelo-Mai Aunbaum, kes valmistas jaanuaris Tartus toimuvaks maalinäituseks. Õpetaja Katrin Koskarul esineb järgmise aasta alguses kogunisti maalinäitusega Pariisis. “Nii on õpilastelgi huvitav õppida kui õpetajad on tegevus- kunstnikud, oskavad seostada kunsti praktilist poolt pedagoogikaga,” arvas Hanna Laur.

ÜLO RUSSAK

Kunstitunnis. Pildil vasakult Polina Koroljova (all, sinise kostüümiga), Carolyn Marley, Sade Liis Raidaru, õpetaja Leelo-Mai Aunbaum, Liis Vanari, Shara Järve, Kendra Poom, õpetaja Hanna Laur ja Ronja Riibe. Ülo Russak

„Võinuksime panna talutarele ka odavamale plekkkatuse peale, aga siis poleks me enam ajalootruud olnud. Meie eesmärk on olla ehe. Nii taldrikul kui interjööris,” kinnitab Tarekese perenaine Tiina Purgas. Ülo Russak

Kose ettevõtjad väljasuremist ei kard

ÜLO RUSSAK
ylo@harjuelu.ee

Läinud laupäeval, 2. novembril sulges lõplikult uksed Kose-Ristil tegutsev äriettevõttele Intax OÜ kuuluv toidukaupade kauplus, mis oli samal aadressil, Tartu maantee 8, Kose alevik, tegutsenud 21 aastat.

“Väikeste kaupluste aeg on möödas,” tõdes kaupluse juhataja Riina Mendelman kaupluse ust nukralt lukku keerates. Ehk oleks võinud kauplus veel aasta tegutseda, aga et peale Tallinn-Tartu uue maanteelõigu avamist, mis enam Koselt liiklejaid läbi ei too, tulnuks ikka uksed sulgeda, on juhataja kindel. Kaupluse põhilisteks klientideks olid Tallinn-Tartu maanteel sõitjad.

Kaupluse uks sai lukku, kauplust ümbritseva aia raudsele väravale tabagi ette. Kas see taba tähendab aga sümbolise ühe piirkonna äride lõppu, väljasuremist? Kauplusega sama katuse all tegutsesid veel tööstuskauplus ja autoremondi töökoda, teisel pool maanteed, parkla sopis asub legendaarne trahter Tareke ja otse maantee ääres kiirsöögi-koht. Kas liikluse- magistraali kaugenemine mõne kilomeetri võrra eemale tähendab selle äripiirkonna, põhiliselt liiklejatele orienteeritud ärimudeli ja äride lõppu?

Meenutusi möödast Ehk kolmkümmend või natuke rohkem aastat tagasi – aasta number võis olla 1988 või 1989 sõitsin Maalehe peato- metajana koos hea kolleegi,

Rootsi maalehe Land tollase peatoimetajaga Tartusse Maailm- kooli rahvusvahelisele sümposiumile. Tallinnast väljas, otsustasime keha kinnitada just hiljaaegu vanas taluhoones avatud trahteris Tareke. Rootsi külaline – ei salga, et ka mina ise – olime valmistatud korralikult renoveeritud arhailisest hoonest ja täpselt paika sobituvast meenüüst. Kui kauge külaline veel paari pitsikese kangemaga toidupalukesed kurgust alla aitas, muutus ta päris hädaks.

Kaupluse uks sai lukku, kauplust ümbritseva aia raudsele väravale tabagi ette. Kas see taba tähendab aga sümbolise ühe piirkonna äride lõppu, väljasuremist?

“Hoidke selliseid kohti,” kõneles ta. Kogu Euroopa, kogu maailm on täis hambur- geriputkaid ja igasugu teisi kiirtoidukohti, need on varsti teigi iga tee otsas, ennustas juba siis maailmas palju reis- sinud rootslane. Aga selliseid kohti, kus stiilsesse vanasse hoonesse on rajatud kaasaeg- ne söögikoht – neid pole pal- ju. Hoidke oma omanäolisust, rõhutas külaline.

“Eks me olegi seda kohta hoidnud sellisena, nagu ta kunagi olnud on,” ütles trah- teri perenaine Tiina Purgas. Sama kinnitavad paljud esi- mest korda trahterisse sisene- nud: pidasid seda muuseu- miks, alles baarileti ääres said aru, et tegemist on ikka ehtsa söögikoha, trahteriga, mis ei

võta külalisi vastu ainult soo- ja prae vaid ka sooja naeratu- sega. Klientide rahulolu kin- nitab ka trahteri kasv. Koha praegune omanik, Kose valla volikogu liige Kalle Pormann ostis selle esimeselt omanikult 20 aastat tagasi ja alustas ko- he ka arendamist.

“Alguses oli siin pisike söö- gituba ehk tosina kohaga. Nüüd on majas kaks söögi- tuba, suuremas, hiljaaegu valminud saali mõõtu toas ko- guni 24 istekohta,” räägib pe- renaine arengust. Lisaks on õue rajatud avar terrass, ideaalne koht päikest metsa- taha magama saata.

“Lihtne oluks kogu kompleksile plekk-katus pea- le panna, katuse uuendamise- sel tegime aga nii nagu kuna- gi oli, panime laastukatus,” räägib perenaine.

Mida toob aga tulevik?

Sellele küsimusele vastust ot- sides ei muutunud perenaine kur- vaks. Teda ei häiri, et maan- tee hakkab nüüd mõni kilo- meeter mööda käima. Sest tu- levik on Tiina Purgase sõnul sama helge nagu minevik meenutusväärne.

“Kes meil juba söömas käi- nud, ei see pelga ka seda paa- rikilomeetrist ringi sõita, mis magistraalilt mahasoitmiseks tulevikus kulub,” on perenai- ne kindel. Kes enne Tartu poolt tulles Tallinnasse läks – või vastupidi – ja otsustas siin ke- ha kinnitada, see teeb seda ka edaspidi. Peale möödasoitjate käivad siia söömas ka mitme Kosel asuva ettevõtte töötajad – hea lõuna ajal poolteist kilo- meetrit ka jalutada. Perenaine on Tarekese tulevikus kindel. Ja sama mõtet jagab mälestu- si heietanud ajakirjanik – oli pisike söögituba toona rahvast täis ja on nüüd. See söögikoht

oma hea köögi ja lahke pere- rahvaga on ennast kindlalt söö- jate hinge sisse sõõnud.

Mis saab aga samale oma- nikule, osaühingule Porri & KO kuuluvast kiirsöögi-kohest otse maantee kõrval, selles pe- renaine nii kindel ei ole. “Ham- burgeriputkaid on suure trassi ääres palju, kas meie oma jääb püsima, eks seda näita aeg,” ütles ta napilt.

Tarekesest otse üle tee, en- disse kauplusega ühes majas asub Kaiu Eko kaubandus OÜ, Kose-Risti tehnikaäri. Nii teatab kiri ukse kõrval. Ja uk- sest seespool, muruniidukite, mootorsaagide, autokumme- ja muu tehnika keskel toime- tab noor mees. “Mina olen Es- ko,” tutvustab ta ennast. Ja üt- leb üsna ühemõtteliselt: “See, et maantee kaugemale läheb, teeb mulle ainult rõõmu. Teel on nii suur liiklus, et minu kliendid ei pääse kauplusele li- gi. Ei parklasse ega parklast välja.” Küsimuse peale, kas ta ei kardeta kadudes ka klien- tide kadumist, Esko ainult mu- igab. “Ega siis möödasoitjad os- ta murutraktorit või mootor- saage. Seda teevad ikka koha- likud, Kose inimesed.” Selle pä- rast on firmal ja Eskol ka tule- vikunägemus selge: Kosele on krunt ostetud, kauplus kolib tulevikus klientidele lähemale. “Mina olen Roland, Roland ühe O-ga nagu Roland Rea- gan,” pöörab tehnikaäri kõr- val oleva autoremondi töökoja mees vägevalt. Ja lisab veel vägevamalt: “See on super, et tee hakkab kaugemal käima. Möödasoitvad linnavurled, kes uudishimust töökotta sis- se astuvad, on meie jaoks suur probleem, ainult sega- vad. Läheb maantee, lähedavad ka nemad. Meie teenindame siin ikka kohalikke kliente. Nemad jäävad.”

Bussijuhtide põud – kurjakuulutatav tähis ühistranspordi teel

ANDRES PUSKAR,
Hansabuss AS juhtkonna liige

Bussijuhtide põud – see sõnapaar on saanud nagu stoppmärgiks, kurjakuulutavaks tähiseks teel, mida mööda reisija sõidutatakse punkti A punkti B ja kus teda ootavad siis pidevalt kõikvõimalikud halvad üllatused: sõidugraafikut eirav tehniliselt mittekorras buss, ebaviisakas kohtlemine bussis ehk üldisemalt öeldes siis halb teeninindus bussijuhi poolt.

Ei taha väita, et meie ühistranspordis just nii kõik ongi, et just selliste reeglite järgi veamegi oma reisijaid, küll tahan ma öelda aga seda, et just praegu me sellisesse ühistranspordi igapäeva teel oleme. Mõelgem hetkeks koos: Hansabuss, mille üheks roolikeerajaks mina olen ja kus minu alluvuses keerab Eestis bussirooli veel ligemale 300 bussijuhti, pole kaugeltki Eesti väikseim ega saamatuium firma, kuulume oma gabariitidelt ikka Eesti esimeste hulka. Aga millega me siis õigupoolest uhkustada saame. Bussijuhtide keskmine vanus on meil nibin-nabin alla 60 eluaasta. See tähendab, et kui me samamoodi edasi sõidame, keeravad kümne aasta pärast – ja ehk isegi varem – meil bussirooli ainult pensionärid. Siit tekib esimene küsimus: kuidas saada ametisse nooremaid mehi, aga miks mitte ka naisi? Lahendus polegi minu arvates väga keeruline: tuleb hakkata neid nooremalt koolitama. Paraku praegu kehtivate seaduste järgi nooremaid kui 24 eluaastat bussi roolima ei lubata. 24. eluaastaks on inimene reeglina oma eiala leidnud, lõpetanud kas kutse- või muu ametikooli, töötab juba valitud alal. Teiselt erialalt inimest bussijuhtiks meelitada on aga märksa raskem kui kohe peale keskhariduse omandamist bussijuhtiks koolitada.

Kas noored kihutavad uljaspead?

Tean, mis oponendid vastu lausuvad: reisijate veoga kaasneb tohutu vastutuskoores, noor inimene ei vasta psühholo-

loogiliselt nõudmistele, mis esitatakse bussijuhtidele. Olen 101% nõus, et bussijuhi töö on vastutusrikas, on tema kätes ju reisijate tervis ja pahatihti isegi elu. Aga ega suurte rekkajuhtide töö vähem vastutusrikas ole: rooli tuleb suurel kiirusel keerata mitukümmend tonni kaaluval kalli kaubakoormaga 12–18 meetrit pikal autorongil. Spetsiaalse koolituse saanud noor inimene võib seadusest tulenevalt seda teha ja teebki – saab hakkama. Selle pärast on minu arvates üsna mõttetu diskuteerida, millele toetudes võib täpselt öelda, kui palju liiklusõnnetusi juhtus näiteks alkohoolijoo- bes juhtide süül, kui palju bussijuhtide, kui palju rekka-juhtide süül. Võiks aga ka väljavõtte teha, millises vanuses juhid enim raskeid liiklusõnnetusi põhjustasid. Kas raskestes liiklusõnnetustes osalesid noored kihutavad uljaspead või eakamad juhid, kellel tähelepanuvõime ja reageerimiskiirus pole enam esimesest noorusest. Minu kohutunne ütleb, et rohkem liiklusõnnetusi põhjustavad eakad juhid. Et nii olulisi otsuseid ei saa teha

kõhutunde järgi, vaid ainult usaldusväärsele statistikale toetudes, siis peaks selle statistika kõigile kättesaadavaks tegema, et ka meie seadusandjad otsuseid langetades sellega kursis oleksid.

Nüüd viimaks on ka riigikogule seadusi ette valmistavad ministeeriumiametnikud ametlikult välja öelnud, et bussijuhtide vanusepiirangut tuleks langetada 20-eluaastale. Oma kolleegidega arutledes oleme jõudnud arusaamisele, et bussijuhtide vanus tuleks langetada 18-eluaastale. Sest ega bussifirmade roolikeerajad ka päris eilsed ole: noorele, just koolipingist tulnud 18 aastasele juhile me uut suurt bussi ikka kätte ei anna. Buss ega bussifirma mitusada tuhat, selle koorem veel kallim, lausa hindamatu – sellest kõigest tulenevalt anname noorele juhile esialgu väiksema bussi sõiduks lihtsamatel liinidel. Et noor, jõudes vanusesse 24–25 aastat, ei peaks hakkama alles bussijuhtioskusi koguma, vaid oleks valmis juht parimate oskuste ja parima palgaga.

Riigihanke surnud ring

Korraldades riigihanget mõne liinigrupi, määrab korraldaja ehk Maanteeamet hankedokumentides täpselt ära, kui palju busse peab tulenevalt sõiduplaanidest liinidel sõitma, milliste intervallide järel need liikuma, millised on prognoositavad reisijate arvud bussi suuruse arvestami-

sel... Ette määratud on kõik, välja arvatud üks – bussijuhi töötasu. Bussijuhi tasu üle saab operaatorfirma ehk siis pakkumises osaleja ise otsustada. – hanke võidab reeglina kõige madalama liinikilomeetri hinna pakkuja, ehk võidumees on see, kes arvestab juhtidele kõige madalama palga, mida seadus lubab. Oleme korduvalt riigile teinud ettepanekuid, et riigihankes oleks ka bussijuhi alampalk määratud, ehk siis piltlikult öeldes: hankedokumentidesse võiks olla sisse kirjutatud, et bussijuhi töötasu peab juba hankepõhiselt vastama vähemalt Eesti keskmisele tasemele. See oleks oluline signaal neile, kes kaaluvad bussijuhi ameti valimist, näiteks autoroolist ületulekut bussirooli või ka neile, kel küll bussijuhihiloat taskus, aga on otsustanud suurema raha eest kuskil mujal tööd otsida. Bussijuhi kindel Eesti keskmine töötasu annaks aga selge signaali selles ametis kahtlejatele – kindlalt bussijuhtiks.

Vastuseis sellele ideele on reeglina sõnastatud nii: riik ei ole valmis maksumaksja raha eest palgarallit korraldama. Mis palgaralli on aga see, kui bussijuht saab palgana juba riigihankes sätestatud Eesti keskmist töötasu? Kas see, et bussijuht saab keskmise Eesti inimese kombel oma tarbimisvajadusi rahuldada on meie palgasüsteemi õonestav? Kas on kuritegu, kui bussijuht keskmise inime-

se kombel koolitab oma lapsed, käib aastas korra puhkuseisil, hoolitseb oma tervise eest? Ehk tuleks mõelda hoopis sellisel: kui me tõstame läbi avaliku teenuse bussijuhi palgataset, saab ühiskond vastu ka kvaliteetsema teenuse, lisaks riigikassasse rohkem maksueurosid – on ju bussijuht samasugune maksumaksja nagu kõik teisedki palgatöölised. Palgatõus annaks võimaluse tagasi kutsuda ka nii mõnedki neist, kes on läinud piiri taha bussijuhtiks.

Üks on aga selge – neid juhte, kes läinud juba aastaid tagasi Soome, enam tagasi ei too, nemad keeravad seal rooli kuni Soomest makstava pensioni aeg on käes. Palgatõus suudaks ära hoida aga selle, et noored inimesed mujale rooli keerama siirduvad. Olen ka veendunud, et neid juhte, kes hiljaaegu üle piiri pikema palga peale läinud, on võimalik veel tagasi meelitada.

Nii et praegune riigihangete süsteem on surnud süsteem: riik hangib sellega odavat hinda, mitte kvaliteetset teenust. Kes firmadest võidab mõne riigihanke, see peab reeglina ka oma bussijuhtidele vähem maksma. On ju teised kuluartiklid (kütus, pangalaenu intressid, busside liisinguhinnad jne) kõikidele operaatorfirmadele ühesugused. Kokku saab hoida vaid palga pealt.

Keelenõue. B1 ja infotehnoloogia

Keeleseadusest tuleneb nõue, et bussijuhi keeletase peab olema B1. Tegelikult on B1 kõrge tase, mõeldes eriti bussijuhi ametile ja reisijatele, kellele tänapäevases infotehnoloogia keskkonnas teenust osutatakse. Varem pidi bussijuht jagama infot peatuste ja pileti hinna kohta. Täna on see kõik mõõdanik, peatuste nimed jooksevad bussis oleval ekraanil, pileti ees makstakse viipega. Kogu verbaalne suhtlus liinil bussijuht-reisija on tavaolukorras minimaalseeritud. Küsimus tekib siis, kui juhtub õnnetus, siis on vaja ju reageerida, esmaabi anda. Esmaabikoolituse on kõik juhid läbi- nudit, sõltumata emakeelest.

Tahan selle jutuga öelda,

et Eestis on päris palju kesk- ealisi mehi, kes suudaksid bussijuhtide kriisi likvideerimisel appi tulla, aga kelle eesti keel pole praeguse keeleseaduse kohaselt piisav. Vana karu enam tantsima ei õpeta, ja neid mehi eesti keelt grammatiliselt õigesti kirjutama ei pane. Aga piisab ka keeleoskusest A1 või A2 tasemel, et nad võiksid avalikke liine teenindada asuda. Viimasel ajal on tekkinud ka siinsamas Harjumaal töölislaine, kus tööle- siirdujate hulgas on vaid ükskaks eesti keelt kõnelevat inimest, ülejäänud ei tea eesti keelest midagi, on renditöö- jõud. Milleks siis perfektset eesti keelt kõnelev bussijuht, küsib iga pragmaatilisele mõtlele inimene. Kõsin ka mina...

Ma mõistan loomulikult eesti keele riigipoliitikat, Eesti riik tahab, et tema kodanikud kõneleksid eesti keelt; samas tuleb mõelda aga ka sellele, kuidas leevendada probleeme, mis on tekkinud ühistranspordis. Õiget poliitikat – mitte ainult keelepoliitikat – ajades saaksime lisaks rakendatud märkimisväärse koguse töötajaid. Keelepoliitika elluviimise peaks tagama haridussüsteem. Praeguses kriisis, kuhu oleme sattunud, peaksime keelepoliitikat leevendada.

Kui madalale võib langeda?

Tallinna linnatranspordi juht Deniss Borodits kurdab, et neil on hetkel puudu 50 bussijuhti. Tallinna linnaliinidel töötava bussijuhi palk ei ole võrreldav teiste piirkondade juhtide tasuga – tuleb ju linnaliini juhtide tasu ikkagi Tallinna linna eelarvest, meie saame maksta vastavalt sellele, millise riigihanke oleme võitnud. Ja hetkel on Hansabussis puudu 20–25 bussijuhti. Nii et peame igat bussijuhti kümne küünega kinni hoidma – kui mõni peaks lahku- ma, jääb sellele kohale tühi auk. Kui saaksime aga mõned nõrgemad bussijuhid välja vahetada, tõuseks oluliselt ka üldine teenuste tase ja kvaliteet. Eks näita ka viimasel ajal kõige enam liinihakneid võitnud firma kogemus, kui madalale võib langeda kvaliteet ja mis see reisijatele, laiemalt meile kõigile kaasa toob.

OTSIME DISAINER-KÜLJENDAJAT

Tööks on Harjumaa Ühinenud Meedia OÜ kirjastatava maakonnalehe Harju Elu ning erinevate vallalehtede trükieelne ettevalmistamine. Lisaks küljendustöödele on vajalik ka nii trüki- kui online meediasse sobilikke reklaamide/bännerite kujunduse oskus. Oma töös saad Sa olla loov ning kasutada oma tehnilist taipu.

OLED SOBIV KANDIDAAT KUI:

- Sul on eelnev töökogemus küljendajana
- oled kiire, täpne ja korralik ning Sul on tehnilist taipu;
- oskad planeerida oma aega ning oled hea pingetaluvusega;
- oskad heal tasemel eesti keelt ning soovitatavalt räägid ka inglise keelt.

Kandideerimiseks saada oma CV koos motivatsioonikirja ning portfoolioga aadressil piibe.lind@harjuelu.ee hiljemalt 17. novembriks

MEIE PAKUME SULLE:

- huvitavat ja mitmekülgset tööd laienevas meeskonnas, kus saad rakendada oma oskusi ja olla innovatiivne
- paindlikku tööaega, võimalusega töötada sulle sobivas kohas
- toetavat ja sõbralikku rahvusvahelist kollektiivi;
- võimalust osaleda uute projektide välja töötamisel;
- vastutusega kooskõlas oleva motiveeriva tasu.

Harju Elu

www.harjuelu.ee

Peatoimetaja: Ülo Russak
ylo@harjuelu.ee

Toimetuse: Allar Viivik,
Andres Tohver telef: 646 2215,
5554 0683

Küljendus: Lauri 'PL' Lumiste
telef: 646 2215

Keeletoimetaja:
Signe Valdmann
signe@harjuelu.ee

Müük: myyk@harjuelu.ee
telef: 5552 1690, 5660 8202

Toimetuse postiaadress:
11317 Tallinn, Pärnu mnt 139C,
e-post: info@harjuelu.ee
telef: 646 2215
Pärnu mnt 139C, 7. korrus,
kell 10–16

Maakonnaleht Harju Elu,
tellimisindeks 69 841

Trükk AS Printall

Reklaami sisu ja lugejakirjades
toodud seisukohtade eest
toimetuse ei vastuta.

Reklaamide laekumise tähtaeg
reedesesse lehenumbriisse on
neljapäeval kell 12.00.

VOX POPULI, VOX DEI

Kas tähistate ja peate meeles rahvakalendri tähtpäevi?

MARGIT PÄRTEL

Kostivere
Ajaveski
perenaine

IRJA TIRI

Kiisa aleviku
elanik

Elistan loomulikult mard- ja kadripäeva halloreen'ile. Jõulusid ootan ka, kuigi veidi härib suur kommersis selle ümber. Miks? Ikka selle pärast, et sellised on meie eestlaste tavad. Ning lapsi peaks koolis ja kodus ka ikka õpetama rahvakalendri tähtpäevi austama ning tähistama.

GERMAN LEBEDEV

maakonna
muuseumi teadur

Rahvakalendri tähtpäevadele on meil pühendatud erinevad õppeprogrammid lastele. Programmid toimuvad järgmiste rahvakalendripäevade raames: mard- ja kadripäev, toomapäev, vastlad, lihavõtted, jüripäev ning lõikuspüha e leivanädal. Minu arvamusel on rahvakommete meelestpidamine oluline ning tänasel päeval on inimestele isegi huvipakkuv teema. Rahvakommetega tutvumine on kultuuri tundmaõppimise alus.

AARE LEPIKSAAR

Keila linna elanik

Püüame ikka perega neid ka meeles pidada. Peame oluliseks ikka mäletada ja seoseid luua. Hingepäeval kindlasti küünlad esivanematele näiteks. Loomulikult on jõulud väga erilised. Meie peres ka seetõttu, et pesamuna on vaevalt kaks päeva enne jõululaupäeva sündinud. Jõuluvana on mul "vana sõber" ja mul soojad suhted temaga. Kindlasti on oluline meeles pidada ka teisi tähtpäevi. Kuid kahjuks enamikule jäävad oluliseks vaid need rahvakalendri tähtpäevad, millega kaasneb ka vaba päev.

NÄDAL VIRTUAALPEGLIS

Tarmo Tuule: Täna tiiiti tagamaad selged! Riia Ülikooli sõltumatu uurimiskomisjoni tõdemus: muidu toimivad ja aeglased eestlased sõidavad rallit nii kiiresti seetõttu, et vajutavad pidurit hirmus aeglaselt.

Enn Koger: Millega tasuda kurja eest? Konfutsiuselt küsiti kord: "Kas on õige, et kurja eest tuleb tasuda heaga?" "Millega siis tasuda hea eest?" küsis Konfutsius vastu. "Ei, kurja eest tuleb tasuda õiglaselt."

Vladas Radvilavičius: - Andres, ütle mida peale hakata ühe suure, inimese sügavuse auguga? Ainult ära ütle, et ma selle kinni ajaksin. Ma kaevasin seda neli tundi.
- Aga milleks Sa selle kaevasid?
- Hakkasid kalapüügiks usse kaevama. Järsku nägin mulla sees kaheeurost münti. Korjasin üles. Mingi hetke pärast nägin veel üht münti. Siis taipasin, et seal on varandus ning kukusin kaevama.
- Neli eurot! Mis varandus?!
- No mida rohkem kaevasin, seda rohkem ma münte leidsin. Pärast selgus, et mul on taskus auk. Andres, ütle, mida peale hakata ühe suure, inimese sügavuse auguga?

Vildakas on rahastada hammaste säilitamise asemel nende remontimist

MAREK VINK,

Eesti
Hambaarstide
Liidu president

Täiskasvanute hambaravihüvitiste süsteem on paraku kahe aasta jooksul tõestanud, et see ei toimi ega paku võimalust kõikidel inimestel saada parimat hambaraviteenust.

Nimelt pidi alates 2017. aasta keskelt kehtima hakanud süsteem 40-eurose hüvitisega võimaldama kõigile täiskasvanutele esmavajaliku hambaraviteenuse, kuid jätkuvalt ei ole suur osa hambaraviasutusi Haigekassaga vastavaid lepinguid sõlminud.

Probleemid hambaravihüvitise rakendamisel on teada ka valitsusk koalitsioonile, kelle leppes ja tööplaanis on sõnastatud eesmärk, millega vaadatakse üle hambaravihüvitise kord ning muudetakse hüvitis patsientidega kaasakäivaks – sealjuures, pöörates erilist tähelepanu profülaktikale ja noorte hambaravile.

Milles siis on probleem?

Esiteks, praeguse seadusega on loodud täiskasvanute hambaravihüvitise süsteem, mis peaks olema kõigile ligipääsetav, kuid faktiliselt ei saa enamusi patsientidest hüvitist kasutada. Pooled teenuseosutajatest, kes teenivad enam kui 2/3 patsientidest, ei ole nõus hüvitise vahendamiseks vajalikke lepinguid etteantud tingimustel Haigekassaga sõlmima.

Hambaravihüvitise ligipääsetavuse probleemi ilmes- tab seegi, et kuigi hambaravi visiiti tehti Tervise Arengu Instituudi andmetel 2018. aastal 0,3 protsenti enam kui aasta varem, siis täiskasvanute (15 a ja vanemad) hambaravi visiitide arv kahanes samas suurusjärgus ehk 3000 visiidi võrra. Languse taga on eeskätt Tallinn, kus visiitide arv kukkus 14 000 võrra. Langused olid veel Jõ-

gevamaal (7860 visiiti vähem), Lääne-Virumaal (-3066), Läänemaal (-578), Järvamaal (-280), Saaremaal (-127) ning Põlvamaal (-113).

Kehv ligipääsetavus on tekitanud aga olukorra, kus inimene peab hüvitise saamiseks oma hambaarsti vahetama. Seega tuleb lahendada nende patsientide mure, kes ei soovi või ei saa pelgalt hüvitise kasutusse võtmiseks seda teha. See, et hüvitise kasutamiseks hambaarsti vahetamine toob kaasa juba tehtud protseduuride asjatult kordamise, on asja üks pool, aga lisaks katkeb nii ka pikaajaline usalduslik arsti-patsiendi suhe, mis on kroonilise mittenakkushaiguse (miliste hulka tänapäeval suuõõne haigused loetakse) kontrolli all hoidmisel ülioluline.

Kehv ligipääsetavus on tekitanud aga olukorra, kus inimene peab hüvitise saamiseks oma hambaarsti vahetama.

Teiseks, hüvitise loomisest võeti eesmärgiks tuua hambaarsti juurde need inimesed, kes viimastel aastatel arsti vastuvõtul pole käinud või on teinud seda ebapiisava regulaarsusega. Hüvitise loomisest eeldati, et arsti juures mittekäimise põhjused on seotud hambaraviteenuse maksumusega, mille riik oli 100% jätnud patsiendi kanda. Kuid reaalsuses ei ole hambaarsti regulaarselt külastavate inimeste osakaal kahe aastaga märgatavalt tõusnud.

Kuidas on võimalik hambaravihüvitise süsteemi parandada?

Kui soovime ühiselt rahastada hüvitisest süsteemiga pike- mas vaates ühiskonnale põhjustatavaid tervishoiukululusid vähendada, siis on eriti tähtis, et hambaraviteenused, sh profülaktika oleks solidaarselt kättesaadav kõigile.

Näiteks võiksid täiskasvanud patsiendid, kes ei saa/soovi kasutada täiskasvanute hambaravihüvitist Haigekassaga lepingut omava teenus- pakkuja juures, saada oma hambaarsti juures profülakti- kateenuseid (nt 30 eurot 50% omavastutusmääraga). Tee- nuste loetelu oleks piiratud es- mase ja teise preventsiiooni protseduuridega ehk haiguse põhjusliku raviga.

Endiselt taotleb enam kui tuhandet hambaarsti esindav Eesti Hambaarstide Liit, et valitsus võtaks eesmärgiks täis- kasvanute hambaravi hüviti- se korraldamisel ülemineku proteesihüvitise sarnasele korraldusele – rakendades täiskasvanute hambaravi pu- hul piirhindadeta rahalist hü- vitist. Rahaline hüvitis – erinevalt mitterahalisest hüviti- sest – võimaldab patsiendil kasutada riigipoolset toetust ükskõik millise hambaarsti juures ehk see ahendab samuti praeguse kehva kätte- saadavuse probleemi.

Hambaarstide liidu kindel soov on, et hüvitiste süsteem pööraks rohkem tähelepanu preventsiioonile ja haiguse põhjuste kontrollimisele. Seni kuni tähelepanu piirdub võimalikult madala hinnaga hambaauku (ajutiseks kuju- neval) täitmisel (sest haiguse põhjust kontrollimata mada- neb hambakude täidise kõr- valt edasi), on rahvatervise mõttes hambaravihüvitisele kulutatud eurode efekt rasva- ne null.

Riiklikult rahastatud haiguste tagajärgedega ja tüsis- tustega tegelemine ei aita pikemas vaates kogu ühiskon- nale järjest kulukamaks ku- junevast hammaste lõputu ravimise spiraalist välja tulla. Meie tegevuse peamine eemärk peab olema elanikkon- na suuterviseteadlikkuse tõstmise kaudu inimeste võim- estamine ehk neile sisemi- se kontrollitaju andmine haiguste gurite kontrollimiseks. Inimeste jõuetuse põhjuste osas oma tervisekäitumist pa- randada peab aga praegu esi- mesena peeglisse vaatama riik, kes tervise säilitamise asemel selle remontimist ra- hastab.

KOLM KÜSIMUST

KALEV KALLEMETS,
PhD, Fermi Energia OÜ
asutaja ning juhatuse liige

Miks on Eestis vaja lähiaastakümnete jooksul tuumaelektrijaama?

EL-is kehtib lähtuvalt klii- mapoliitika eesmärkidest süsinikdioksiidi kaubandus, mis on tõusva CO2 kvoodi hinnaga juba viimase aas- ta jooksul vähendanud põ- levkivist toodetud elektri- energiat pea 50% ning oleme muutunud importi- vaks riigiks. Eesti valitsus on heaks kiitnud kliima- neutraalsuse eesmärgi. Samuti on allkirjastatud Balti riikide desünkronisee- rimine Loo-de-Vene võr- gusüsteemist, mis sisuli- sel lõpetab elektri impordi Venemaalt 2025. aasta lõ- pus. Kui eelmise nädala Võrumaa sarnane nädala kaupa elektrivarustuse puudumine ning miljonite tonnide süsinikdioksiidi õh- ku paiskamine pole akt- septeeritavad, tuleb sarna- selt Rootsile ja Soomele ka Eestil kasutada tuuma- energiat, kuid seda väikes- te moodulreaktorite näol.

Mäletame hästi 1986. aasta Tšornobõli ning 2011. aasta Fukushima elektrijaamade kataastroofe. Kui turvalised on tänased tuumakompleksid?

21. sajandil on võetud tõ- siseid õppetunde 20. sa- jandi vigadest. Tšornobõli lauarii kohta soovitan soo- jalt vaadata telesarja ja lu- geda raamatuid, et avas- tada milline oli see valede, rumaluse, pettuse ja vägi- valla kogum, mis hukutas nii selle Läänes täiesti vä- listatud reaktoritüübi kui ka Nõukogude Liidu. Fermi Energial pole midagi pist- mist Nõukogude töökul- tuuriga. Meie asutajad on tuumaenergia hariduse omandanud Euroopa pari- mates ülikoolides.

Kuhu võiks Eestis jaama ehitada?

Asukohtade eelanalüüsi plaanime teostada rahvus- vahelise tuumaenergia agentuuri standardite alu- sel Euroopa tugeva part- neriga 2020. aastal. Asu- koha valiku teeb Eesti va- bariik lähtuvalt kehtivatest seadustest. Paldiski või Leetse kaks suletud õppe- reaktorit ning nende deko- misjoneerimine ja lõppla- destuse rajamine 2040. aastaks on asjaolu, mis annab alust ka Pakri pool- saart asukohana kaaluda. Objektiselt annavad alust Pakri poolsaart kaaluda ka sadama ning merelähedas- te piisavalt suurte kinnistu- te olemasolu. Kümme aastat tagasi oli asukoha- na arutusel ka Suur-Pakri saar. Selle kaalumise, ar- vestades et tegemist on maastikukaitsealaga, ei ole tänapäeval põhjenda- tud.

PIHLAKODU

Otsime **Tabasalu** ning **Nõmme Pihlakodudesse**

Eakate hooldajaid,

kes on head suhtlejad, abivalmis ja positiivse ellusuhtumisega ning abistavad meie eakaid nende väärika igapäevaelu korraldamisel.

Pakume sõbralikku ja toetavat kollektiivi, kaasaegset töökeskkonda, võimalust töötada arenevas ettevõttes ning stabiilset ja konkurentsivõimelist töötasu.

Tule ja anna oma panus eakate heaolusse!

SAADA SOOVIAVALDUS MARI@PIHLAKODU.EE VÕI HELISTA 5191 6642

**Väarikaimad
hooldekodud Eestis**

TULEMAS

Reede, 8. november

- Kostivere kultuurimõisas kell 19–21 Jõelähtme valla mo-
tohooja lõpetamine.
- Kehra rahvamajas kell 19–20 dokumentaalfilm "Aeg ei
peatu".
- Kose kultuurikeskuses kell 19–20.30 isadepäevakontsert
ja valla aasta isa tunnustamine.
- Raasiku rahvamajas kell 19–21 Tõnu Talivee fotonäituse
"Rock.ee" avamine (väljas kuni 30. novembrini).
- Rae kultuurikeskuses kell 19–21 Rakvere teatri etendus
"Nagu peeglis".
- Saue kontserdisaalis kell 19–21 valla sünnipäevakontsert.
- Kolgaküla rahvamajas kell 19 mälumägarja 1. etapp

Laupäev, 9. november

- Loksa linnaväljakul kell 9–16 sügislaad.
- Kose kultuurikeskuses kell 10–14 mardilaad.
- Laagri kultuurikeskuses kell 11–13 isadepäev.
- Riisipere kultuurimajas kell 11–13 savivile koolitus.
- Pakri poolsaarel kell 11–18 skautlik isadepäeva matk.
- Kehra rahvamajas kell 12–16 väikekannelde võistumängi-
mine "Harjumaa välenäpp".
- Keila tervisekeskuses kell 12 Eesti maakilva 1. etapp.
- Padise rahvamajas kell 13–15 Eesti parimad selgeltägi-
jad.
- Aruküla staadionil kell 15–17 sportlik isadepäev.
- Keila kultuurikeskuses kell 19–22.30 tantsuõhtu.

Pühapäev, 10. november

- Aegviidu rahvamajas kell 9–19 jõulupiltide pildistamine.
- Kehra rahvamajas kell 11–13 kasutatud riie müük.
- Keila raudteejaamast kell 11–15 matk Valksesse.
- Kostivere kultuurimõisas kell 12–14 haruldaste ja põneva-
te pillide päev.
- Paldiskis kell 10–16 novembrikuu laad.
- Rae kultuurikeskuses kell 18–19.30 mustlasansambli Al
Sol tantsu- ja lauluetendus "Romad: millenniumi keste-
teekond".

Esmaspäev, 11. november

- Saku vallas algab Jaapani nädala tähistamine (kestab ku-
ni 17. novembrini).
- Jõelähtme valla päevakeskuses kell 12–13 viltimine.
- Keila sotsiaalkeskuses kell 14–18 Saara Kinnuneni raama-
tu "Eluga rahul" esitus.
- Keila kultuurikeskuses kell 19–20.25 õudusfilm "Kiirtee
põrgusse".
- Aegviidu rahvamajas kell 19.30–20.30 kino "Kastist välja".

Teisipäev, 12. november

- Kiili noortekeskuses kell 16.30–18 lauamängude õhtu.
- Saue gümnaasiumis kell 18–20 liikluskorralduse avalik
arutelu.
- Kostivere kultuurimõisas kell 18.30–00.30 JazzPokker.
- Kose kultuurikeskuses kell 19–21 Eesti parimad selgeltä-
gijad.

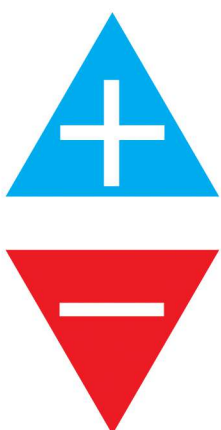
Kolmapäev, 13. november

- Kuusalu rahvamajas kell 10–13 silmade kontroll ja prillide
müük.
- Kumna kultuuriadas kell 18–20.30 keraamika õpituba.
- Riisipere kultuurimajas kell 19–20 Sepo Seeman monoko-
möödiat "Eesti mees".
- Oru külakeskuses kell 19–20.35 mängufilm "Johannes
Pääsukese tõeline elu".

Neljapäev, 14. november

- Saue noortekeskuses kell 16.30–17.30 turvalise interneti
koolitus.
- Kose kultuurikeskuses kell 18–19.40 multifilm "Lumepoiss
Everest".
- Jõelähtme rahvamajas kell 19-19.35 Janno Puusepa näi-
dend „Peegli valguses“.
- Kehra rahvamajas kell 19–21 Andrus Vaariku monoeten-
dus "Elu on parim meelelahutus".
- Kose kultuurikeskuses kell 19.30–20.45 dokumentaalfilm
"Tõnis Mägi. Valgus Vaikus".

NÄDALA PLUSS JA MIINUS

ETTEVÕTLUSE ALGUS:
Tabasalu ühiskümnaasiumis on palju õpilasfirmasid ja tugev majandusõpe. Tunnustusena tuli Euroopa ettevõtlikuma kooli tiitel.

ETTEVÕTTE LÕPP:
Moodulmajade tootja Timo Houses OÜ lõpetas Maardus tegevuse ja koondas 31. oktoobril töötajad. Nad jäid lisaks ilma ka viimase kahe kuu palgast.

Leho Kuusk ABB Helsingi sagedusmuundurite tehase tarbeks toodetud robotliini demonstreerimas. 2x Andres Tohver

ABB avas Jüris automatiseeritud robotliinide tootmisüksuse

**4. novembril tutvustas ABB müügi- ja korras-
hoiuüksuse juht Leho Kuusk ajakirjanikele ning ettevõtete juhtidele uut tootmisüksust, kus valmivad automati-
seeritud robotliinid. Harju Elule rääkis ta järg-
mist.**

Andres Tohver: Kui palju roboteid ABB Jüri tehases kokku on?

Leho Kuusk: ABB Jüri tehases on meil praegu neli robo-
tit.

Rääkige, mida need robotid teevad?

Kaks robotit keevitavad gene-
raatoritehases staatoripaket-
te kokku. Ülejäänud kahega
me katsetame võimalike koos-
tööpartnerite poolt soovitud
lahendusi, et siis vastavalt
sellele anda lähteülesanne
meie projekteerimistimile.

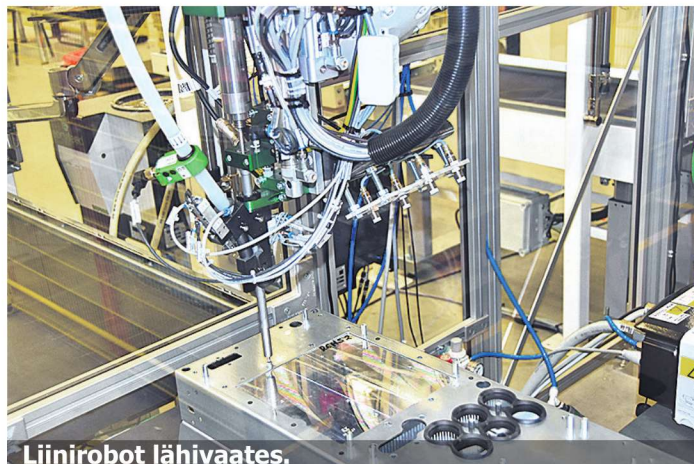
**Mida ikkagi kujutab see au-
tomatiseeritud robotliinide
tootmisüksus, mis täna
avati (intervjuu on võetud
4. novembril – AT)?**

Me saame koostööpartnerite-
le tehtavad robotliinid meie
oma tehases kokku panna,
teha tehasekatsetused ja hää-
lestused enne seda, kui liin
viiakse partneri tootmisesse
ja seal üles pannakse.

See annab meile võimalu-
se tootmisolukorda 100 prot-
senti simuleerida ja leida või-
malikud optimeerimise ko-
had. Robotliini käikuvõtuaeg
telliija tehases on viidud prak-
tiliselt miinimumini, kuna
tootmiskeskonnas ei tule
enam välja selliseid üllatusi,
mis võivad välja tulla näiteks
katsetuste ajal.

**Kuhu see konkreetne auto-
matiseeritud robotliin
viiakse, mida ajakirjanike-
le demonstreeriti?**

See konkreetne liin läheb Hel-

Liinirobot lähivaates.

singisse ABB sagedusmuun-
durite tehasesse. Soome ja
Valgevene on kohad, kuhu me
väljapoole Baltikumi oleme
juba robotliine tarninud.

**Kui kaua sellise automati-
seeritud robotliini kokku-
panek aega võttis?**

Kogu liini valmistamine kes-
tis üheksa kuud. Kolm kuud
sellest oli ülesande kooskõlas-
tamine ja selgitamine, kuus
kuud realselt seadmete pro-
jekteerimine, kokkupanek ja
häälestus.

**Kui palju selline robotliin
maksma läks?**

Robotliini investeering sõltub
väga palju sellest, millest ta
koosneb. Roboti enda maksumus
algab 20 000 eurost. Suuremate
robotite puhul võib maksumus
ulatuda 60 000 euron. Mõni seade
robotliinil võib olla kallim kui robot ise.
Keskmise ühe robotiga robotliini
maksumus jääb 100 000–
120 000 euro vahele.

**Kui paljude robotliinide
tootmiseks on ABB Jüri te-
hasel täiendavalt tellimu-
sed olemas?**

Praeguseks on meil kolme lii-
ni tellimus. Eelnevalt näida-
tud sagedusmuundurite
koosteliini robotkrivikeeraja
viiakse Soome. Teine robotliin
läheb ühele Eesti puiduette-
võttele, kolmas Eesti metal-
liettevõttele.

**Kui suur on meeskond, kes
säärased robotliine kokku
pane?**

Väiksema liini on võimeline
kokku panema meeskond,
mis koosneb kolmest inime-
sest – projektijuht, robotiin-
sener ja mehhaanikainsener.
Suurema liini juures võib
vaja minna veel mehha-
naprojekteeerijat, kui tuleb te-
ha konveiereid või suuremaid
rakiseid, mida ei ole valmis-
kujul olemas. Mõningatel juh-
tudel on vaja kaasata liini
kokkupanekuks täiendavaid
mehhaanikainsenere.

**Kui suure robotliinide aas-
tatellimuseeni on ABB Jüri
tehasel kavas jõuda?**

Me ei mõõdagi seda rahas, pi-
gem robotitükkides. Sellel
aastal eesmärgiks on jõuda
30 uue roboti tarnimiseni
Eestis.

Eestis on praegu 10 000
töötaja kohta 11 robotit. Kui
suur võiks see robotite num-
ber tulevikus olla?

Loomulikult ma näeksin
seda, et me jõuaks järele Sin-
gapurile või Lõuna-Koreale,
kus on 10 000 töötaja kohta
ca 700 robotit, aga kui meil
on eesmärgiks saavutada Eu-
roopa keskmine, omamata
autotööstust, mis on üks suu-
rimaid robotite kasutajaid,
siis ma arvan, et see oleks ju-
ba piisavalt hea eesmärk.

Ja see number võiks olla...
2018. aastal Euroopa kesk-
mine oli 114 robotit 10 000
töötaja kohta. Ja kui meie ole-
me hetkel seal pluss-miinus
kümne peale, siis tegelikult
oleks vajalik kümnekordne
kasv.

HARJU ARV

2,5

miljonile eurole ehk
aastaga 0,1 protsendi
võrra kahanes Viimsis
maamaksu laekumine.

LÜHIDALT

Porikuu festivalil 4000 huvilist

Poriste sügisilmade tähistami-
seks ellu kutsutud elamusfesti-
val on suutnud meelitada ainu-
üksi ühe kuu jooksul Looe-Ees-
tisse kõikjalt üle Eesti 4000 hu-
vilist, kes on saanud osaleda nii
loodusmatkadel, käsitöötuba-
des, kontsertidel kui avastusret-
kedel. Kahe kuu jooksul ligi sa-
da eri sündmust hõlmav Porikuu
elamusfestival on suutnud juba
praegu lüüa Haapsalust Tallin-
nani toimuvate üritustega senist
osalusrekordit. Porikuu projek-
tijuhi Elisabet Masti sõnul on
huviliste seas kujunenud väga
menukaks ka erinevad festivali
raames peetud loengud ja kooli-
tused. (BNS)

Paldiski-Hanko liinil kaks uut väljumist

Laevafirma DFDS Paldiski-Han-
ko liini laev Sailor sõidab alates
reedest uue graafiku alusel,
graafikusse lisati reedene välju-
mine mõlemal suunal. DFDS-i
Eesti üksuse juhataja Peeter
Ojasaare sõnul otsustati sõi-
dugraafikut muuta, et tulla vas-
tu klientide muutunud vajadus-
tele. Paldiskist Hankosse sõidab
laev nüüd lisaks hommikusele
kella 5 väljumisele ka õhtuti kell
18 ja Hankost Paldiskisse lisaks
olemasolevale kella 23 väljumi-
sele ka kell 14. Ühtlasi on uus
ülesõidu aeg senisest pea poole
tunni võrra lühem ehk kolm tun-
di. (BNS)

Ohutuse auhinna saab ka Keila õpetaja

Maanteeameti liiklusohutusau-
hinna võitjad on selgunud. Kok-
ku tunnustatakse 25 eluhoidjat.
Võitjatele auhindade üleandmi-
ne toimub 28. novembril kell
12.00 Kuremaa lossis Jõgeva-
maal.Liiklusohutuse auhinna
tunnustuse õpetaka kategoorias
pälvis ka Keila kooli pedagoog
Volli Kask.2019. aastal annab
Maanteeamet liiklusohutuse au-
hindu välja juba 11. korda.
(Maanteeamet)

Peetri kandi uut kooli ehitab Nordecon

Rae vallavanem Madis Sarik ja
Asi Nordecon juhatuse liige Ando
Voogma kirjutasid 31. oktoobril
alla peatöövõtulepingule Peetri
piirkonda uue 36 klassikomplek-
tiga ehk kuni 870 õpilast mahu-
tava põhikooli ehk Kindluse Koo-
li ehitamiseks. Õppetöö uues
koolimajas algab 1. septembril
2020. Rahvusvahelise riigihanke
tulemusel sõlmitud lepingu mak-
sumus on 13,83 miljonit ning
hinnale lisandub käibemaks.
"Kindluse Kooli ehitusleping on
Rae valla jaoks seni suurim ühe-
kordne investeering," ütles valla-
vanem Madis Sarik. (BNS)

Omaavalitsustel 58,2 mil- jonit eurot maamaksu

Maksu- ja tolliamet (MTA) on
tänavu kümne kuuga eraldanud
omavalitsustele 58,2 miljonit eu-
rot maamaksu. Viimsi vallas ka-
hanes maamaksu laekumine aas-
taga 0,1 protsendi võrra 2,5 mil-
jonile eurole. Samas Maardu lin-
nas kasvas maamaksu laekumi-
ne kümne kuuga 1 protsendi võr-
ra 1,7 miljoni euron. Harku val-
las suurenes kümne kuu laeku-
mine aastavõrdluses 0,6 protsen-
ti ligi 1,3 miljoni euron. (BNS)

Keila lähedal taastatakse Martin Lutheri monument

Eesti Evangeelne Luterlik Kirik (EELK) kutsus üles taastama reformat-siooni mõtete Eesti ja Liivimaa aladele jõudmise 500. aastapäevaks Martin Lutheri monumendi. See asus Keila lähedal, püstitati aastal 1862 ning võeti maha 1949. aastal. Uus monument võiks seista algses asukohas viie aasta pärast.

Luteri kirik tähistas neljapäeval, 31. oktoobril usupu-hastuspüha ehk kiriku reformimise alguse aastapäeva. Toomkirikus peeti siis ka palvus, kus peapiiskop Urmas Viilma kutsus vaimulikke ja kogudusi üles taastama ajalooline Martin Lutheri kuju Keila külje all Kumnas. Seda kordas kirikujuht ka karjasekirjas. Palvuse ajal oli kirikus Piibli kõrval väike koopia Martin Lutheri 6,5 meetri suurusel kujust. Praegu tähistab seda paika maantee ääres aastast 2010 mälestustahvel.

“Me oleme reformat-siooni järgselt olnud ikkagi kirjarahvas tänu sellele, et usupuhastus ja reformat-siooni mõtted Eestimaa ja Liivimaa jõudsid. Me oleme Eesti rahvas, meil on rahvuskeel eesti keel tõenäoliselt just nimelt tänu sellele pärandile. Ma arvan, et see on ka üks põhjus, miks me peaksime Lutheri kuju taastama,” rääkis EELK peapiiskop Urmas Viilma ETV-le.

Reformatsiooni 500. aastapäeva tähistamisel kahe aasta eest istutati Eestimaal üle 500 õunapuu, et kuulutada kristlaste lootusest igavesele elule pärast ajaliku maailma lõppu. Tookordne puude istutamine lähtus Martin Lutherile omistatud ütlusest: “Kui ka teaksin, et homme on maailma lõpp, istutaksin täna veel õunapuu.” Peapiiskop kutsus üles sama väärikalt tähistama mõne aasta pärast ka re-

ARVAMUS:

IKE VOLKOV
arhitekt

Eestis on taastatud kümneid Vabadussõja monumente. Eks see tegevus eeldab ressursse. Oskajaid skulptoreid, pronksi-valajaid ja kiviraidureid jätkub. Kindlasti oleks mõeldav ka uue, kaas-aegse monumendi kavandamine. Ent see eeldab võistlust ning täiendavaid vahendeid. Ja toob kindlasti vaidlusi ja tülisid. Üks ühele taastamise kogemus on näiteks Tondi kasarmute ees oleva monumendiga (skulptor Jaak Soans). Sellega probleeme ei tohiks tekkida. Ise ma ühegi monumendi uuestisünni juures osalenud ei ole.

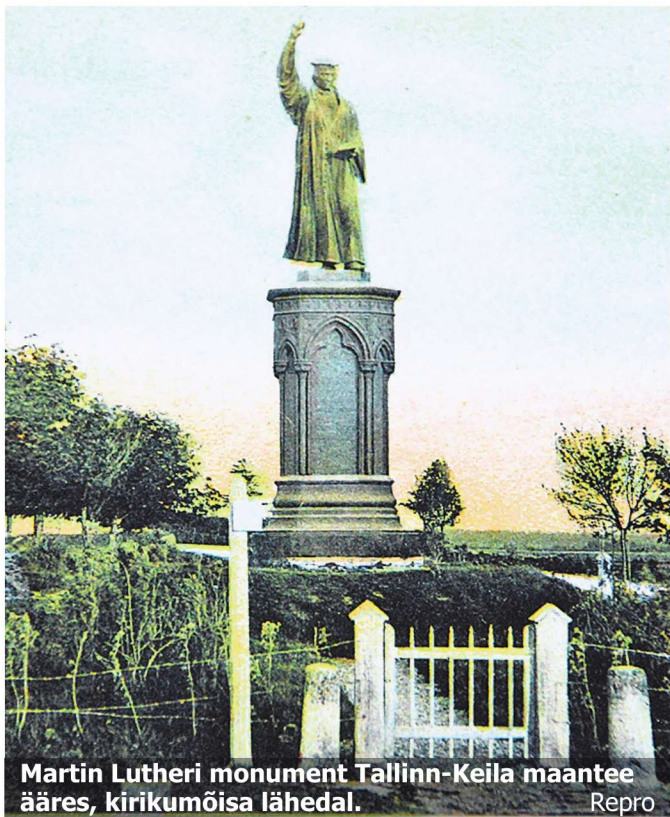
formatsiooni ideede Eesti- ja Liivimaaale jõudmise 500. aastapäeva ning taastama kiriku ja kogukonna ühiste jõududega Martin Lutheri kuju selle ajaloolises asukohas.

Riik on 2016. aastal eraldanud maa Tallinn-Keila-Paldiski maantee ääres. Täna on alustatud ka korjandust ning mõned suuremad annetusel on ka tehtud.

Matrin Lutheri (1483–1546) monumendi autor oli Virumaa juurtega kujur Peter Jakob Clodt von Jürgensburg. Kumna mõisnik Georg von Meyendorff maksis aastal 1862 kuju valmistas eest 9000 rubla. See avati suure rahvahulga osavõtul sügisel 1862 ning kuju oli valatud sama aasta kevadel Peterburis.

Detsembri alguses 1949 viidi monument õõpimeeduse varjus punavõimude poolt minema. Täpsed andmed selle hilisemast saatusest ei ole teada. Kuid ilmselt sulutati see tehases Ilmarine ümber malm- ja pronksdetailideks.

ALLAR VIIVIK

Martin Lutheri monument Tallinn-Keila maantee ääres, kirikumõisa lähedal. Repro

“Kõik õpilased ei pea tulevikus saama ettevõtjateks või firmaomanikeks. Tulevikus näiteks saad nende teadmistega olla vabatahtlik, planeerida enda pere või iseenda eelarvet,” arwab õpetaja Krista Savitsch.

Karina Pihor (4. klass) ning Kaspar Pihor (6. klass) ja nende erinevad tooted. Allar Viivik

Tabasalust sirguvad noored ettevõtjad

ALLAR VIIVIK

allar@harjuelu.ee

16. oktoobril pälvis Euroopa ettevõtliku kooli tiitli Tabasalu ühisgümnaasium. Tunnustus võeti vastu Helsingis ettevõtluse õppe eestvedajalt ehk Junior Achievement Europe'i korraldatud Euroopa alg- ja keskkoolide tänuüritusel. Harku valla, Tabasalu koolis on tavaõppetöö ühendatud ettevõtluse õppega ning seda saavad juba algkoolilapsedki. Enda firmades toodetakse näiteks käsitöölimonaadi, küpsiseid ning kaunistatakse jookikruuse.

Viimendat aastat välja jagatava tunnustuse pälvis teiste seas ka Tabasalu ühisgümnaasium (TÜG) Euroopa Ettevõtliku Kooli Auhind on Euroopa ettevõtluse koolide tunnustamissündmus, millel osalevad eelnevalt välja valitud 22 Euroopa riigi parimad õppeasutused.

Harju Elu kohtus kolme TÜG-i õpilasfirma esindajaga ning ka ettevõtluse õpetaja Krista Savitschiga.

Õpetaja sõnul alustatakse ettevõtluse õppega juba esime-

sest klassist. Täpsemalt on 1.c ja d klassides üks tund nädalas. A klassis on inglise keele ja b klassis matemaatika-muusika suund. Ettevõtluse tunnid on ka teises, kolmandas ja neljandas klassis. “Viimendas klassis õpib ettevõtlust c ja d klass, kuid kuueendas ettevõtluse õpet ei ole. Seitsmendas saavad tunde kõik klassid,” selgitab Savitsch.

Kaheksandas ja üheksandas on b klassid matemaatika õppesuunaga. Lisainena õpivad nad ka ettevõtlust. “10.–12. on a klassil kaks tundi ja 10.b klassil üks nädalas. Samas ei pea kõik õpilased tulevikus saama ettevõtjateks või firmaomanikeks. Tulevikus näiteks saad nende teadmistega olla vabatahtlik, planeerida enda pere või iseenda eelarvet. See on oluline ja eluline teema,” arwab õpetaja. Kõige nooremad loovad mini-mini firmasid, keskastme õpilased minifirmasid ja gümnaasiumiastme neiud-noormehed õpilasfirmasid.

Limonaad ja tassid

Osaletakse mitmesugustel laatadel. Viimati käis kaks firmat 2. novembril Keilas, maakonna muuseumi laadal. 25. oktoobril aga toimus Tallinnas kesklinna hariduskvartalis iduEDU ehk moodsa õppimise festival. Kohal olid ja õpitubades osalesid õpetajad

Krista Savitsch ja Dulsi Song ning õpilastest 7.b klassi õpilane Gert Martin Savitsch. Toidutänaval olid väljas õpilasfirmad Crustula ja Rekõf, minifirmad Vürtsipoisid ja Krõbe küpsis ning mini-minifirmad Feels ja Kork.

Millised on aga huvitavad ettevõtted ning nende toodang?

Õde ja vend Karina Pihor (4. klass) ning Kaspar Pihor (6. klass) tegelevad erinevate toodetega. Karina kaunistab lusikaid ning tasse. “Minu emal tuli mõte ja ka minul endal oli soov alustada firmaga. Siis klassis võtsime sõbrannad kokku, kes tahavad meisterdada ja kellel on üldse aega seda teha. Siis hakkasime õhtuti lusikaid ning tasse kaunistama,” räägib ta. Lõpuks tekkis tüdrukul idee, et neid võiks ka laatadel müüa. “Kaunistused on kas klaasist või siis savist. Ja need on külge kleebitud,” seletab noor ettevõtja. Ta räägib ka, et esimehe õpilasfirmade laat läks väga hästi. “Müüsin ära vist 15 tassi. Praegu on valmis veel 20,” rääkis Pihor.

Tema vend Kaspar aga valmistab firmas Kork käsitöölimonaadi. “Vesi, suhkur ja sidrun tuleb kokku segada. Lugesin seda retsepti ühest raamatust ja siis hakkasin seda ise ka tegema,” räägib Kaspar Pihor. Ka tema on juba osale-

nud laatadel ning limonaadi ka sõpradele pakkunud.

Vürtsikas supisegu

8.b noormehed aga löid firma Vürtsipoisid. Täpsemalt alustasid mullu sügisel firmaga Rico Praks, Oskar Hein ja Oskar Ojamäe. “Supiks vajalik vürtsisegu on pakis meie poolt kokku pandud. Kodus tuleks ainult lisada toiduained näiteks kanaliha, krevetti ja juurviljad ning seda keeta ja supp ongi valmis,” selgitavad Praks ning Hein.

Noormehed lisavad, et said vürtsise toidu pisiku külge Aasia maid külastades. Sealt sündis ka mõte hakata ise asjadega tegelema. Osaletud on näiteks Kristiine keskuse õpilasfirmade laadal, kus noormeestel läks endi sõnul hästi. Poisid osalesid ka konkursil Eesti Parim Minifirma ja nad olid seal väga tublid. Toidulainel toimetavad ka 11.a noormehed Leigo Tõnissaar ning Marvin Kivisalu. “Oleme mõelnud välja firma Crustula, mis tegeleb kaeraküpsiste tootmisega,” selgitavad noored ettevõtjad. Firma loodi tänavu septembri lõpus, kuid idee oli õpilastel juba varem. “Mõte oli midagi teha ja ette võtta. Esimene laat oli 25. oktoobril Tallinnas ja teine laat 2. novembril Keilas. Proovipartiid on juba tehtud ja müüdnud,” sõnased ettevõtlukud noormehed.

Riho Rõõmus juhib maakonna muuseumit

Esmaspäevast on Keilas asuva Harjumaa muuseumi direktori ametis Riho Rõõmus. Tööleping Keila linnavalitsuses sõlmiti esmaspäeval, 4. novembril. Leping on tähtajatu.

“Sammun just koos linna-juhtidega muuseumi poole.

Näen hoonet ning Jõeparki ka jalakäija pilguga,” ütles vastne direktor esmaspäeval veidi enne kella 13 Harju Elule.

Ta kinnitas, et linnast ning inimestest on vaid positiivsed emotsioonid. “Võrreldes hullu ja kiirustava Tallinnaga on siin kümme korda

parem ja rahulikum,” rääkis Rõõmus.

1995. aastast juhtis Riho Rõõmus (59) Tallinna laulu- väljakut. Tema viimane tööpäev selles ametis oli tänavu 30. märtsil. Mees on mänginud ja laulnud ansambelis Vana viisi ning ta on korraldanud ka festivali Õllesummer.

Harjumaa muuseumi senine direktor Annika Tiko asus ametisse suvel 2017. Kuid loobus ametist omal soovil tänavu septembris.

Muuseum asutati 30. augustil 1988 ning töötab endises Keila mõisa peahoones.

ALLAR VIIVIK

Suurupi tule tornid alustasid talvehooaega

KRISTIINA ADAMSON
Suurupi Selts

Kui 1. mail 2017. aastal avati Suurupi ülemine tule torn ja aasta hiljem 21. mail alumine Suurupi tule torn, siis sellel aastal said tule tornid hooaega alustada ühiselt. Avamise aasta on õppimise ja kohanemise aasta, kuna tule tornid asuvad tule torni pererahva hoovil ja igal hetkel tule torni siiski ei pääse. Tuleb kohaneda nii pererahval külastajatega, kui ka külastajatel.

Kokku külastas Suurupi tule torne tänavusel suvehooajal ehk 1. maist kuni 30. septembrini üle 5600 inimese. Sellel aastal tõusis grupikülastajate arv, seda eriti Suurupi alumises tule tornis. Suurupi ülemise tule torni perenaine Kristiina, kes on atesteeritud Harjumaa giid, viis läbi üle 70 ekskursiooni Suurupi ülemise ja alumises tule tornis ja poolsaare militaarset ajalugu tutvustava retke.

Alumise tule torni perenaine Anne-Ly tegutses giidina 20 kruisigrupi juures, kes külastasid Suurupi alumist tule torni. Sellest aastast liitus meiega alumises tule tornis majakavaht Meelis, kes tutvustas külastajatele nii Suurupi tule torne kui ka võimalust Eesti tule torni passi abil tutvuda Eesti teiste tule tornidega.

160 aastat alumist torni
Suurupi alumist tule torni külastas 2019. aastal 2000 külastajat, kellest 430 ostsid tule tornide ühispileti ja külastasid mõlemat tule torni. Suurupi ülemist tule torni külas-

Ülemine, kivist tule torn 2012. Ehitis valmis aastal 1760. Allar Viivik

tas 2700 inimest, kellest 600 ostsid ühispileti.

Käesoleval aastal jõudis tule torne külastama ka neid kohalike inimesi, kes polnud seni tule tornidest Suurupis teadlikud. Tule tornide juures toimus sellel aastal kokku viis väikest kontserti. Kontserditest on plaanis kujundada traditsioon. Juba seismendat korda toimunud Suurupi Tule tornipäev oli seekord osa

Harku valla Avatud külade nädalast ja nädala raames tähistati kontserdiga ka Eesti ainsa töötava puittule torni 160. sünnipäeva.

Grupikülastustest oli suurim osakaal seniorite turismil, ka vene ja läti gruppidel. Suurupi tule torne külastavad ka kruisituristid ja loodame jätkata Eesti kui ajalooga mererahva tutvustamist maailmas ka edaspidi. Sel hooajal

külastas Suurupi tule torne 32 kruisituristi gruppi, kokku 600 kruisituristi. Külalisi, kes omal käel tule tornid üles leidsid oli Saksamaalt, Soomest, Venemaalt, Poolast, Lätist, Leedust, kaugemad Jaapanist ja Lõuna-Koreast. Kruisituristid olid valdavalt Ameerikast, Kanadast ja Austraaliast.

Tunnustatud ja pärjatud

Suurupi ülemise tule torni aed pälvis sellel aastal Eesti kuu kodu 2019 muinsuskaitse eripreemia. Sama tunnustuse pälvis Suurupi alumise tule torni ansambel neli aastat tagasi. Tule tornide uus ühine hooaeg algab uue aastal 1. mail.

Suurupi ülemine tule torn on avatud talveperioodil nädalavahetustel kuni 3. novembrini. Detsembris avab nädalavahetustel ukseid Tule torni Jõulumaa Suurupi ülemise tule torni linnakus, ühtlasi loodame avada ka Suurupi muuseumimaja ukseid külastajatele. Suurupi tehnoloogia renoveerimisel on abiks olnud LEADER meetme toetus.

Ettetellimisel on võimalik grupikülastused mõlemasse tule torni läbi kogu talvehooaja.

Suurupi Selts avalikustab käesoleval aastal uue ingliskeelse kodulehe, mille abil muudetakse Suurupi ajalugu välisturistidele paremini kättesaadavaks. Uus lehekülg on veel töös, aga sellega saab tutvuda aadressil <https://suurupi.travel>. Samuti on plaanis uueks hooajaks avada venekeelse sisuga Suurupi tutvustav koduleht. Kõik, kellel on ajaloolist infot Suurupi kohta, on oodatud seda Suurupi Seltsiga jagama.

Kogu riik saab üheksa aastaga elektriraudtee

Riik tahab aastaks 2028 kogu Eesti raudteevõrgu elektrifitseerida. Eesti Raudtee juht Erik Laidvee kinnitas täna riigikogu majanduskomisjonis, et projekteeerimistööd algavad tuleval aastal ning ehitustööd aastal 2022.

Kogu projekt läheb maksma ligi 300 miljonit eurot. Valdav osa sellest loodetakse saada Euroopa Liidult.

Laidvee sõnul käivad juba kavandamis- ja eelprojekteerimistööd kogu raudteevõrgu elektrifitseerimiseks. Sellele järgneb projekteerimine, mille esimene etapp on Tallinna-Tartu lõik, kus algavad ehitustööd 2022. aastal ja lõppevad 2024.

Kokku on vaja elektrifitseerida umbes 800 kilomeetrit raudteed.

“Meil on praegu elektrifitseeritud lõik Tallinn-Aegviidu. Edasi tuleb elektrifitseerida kuni Tartuni ja ka teiste piirijamadeni. Praegune elektrivõrk on meil kol-

me kilovoldi peal ja alalisvool. Uus elektrifitseerimine tuleb 25 kilovolti ja vahelduvvool. Kogu Eesti raudtee taristu peab olema elektrifitseeritud 2028. aasta lõpuks,” rääkis Laidvee.

Laidvee on kindel, et tööd saavad ettenähtud tähtajaks ka valmis. Kogu projekti maksumus on ligi 300 miljonit eurot.

Riigikogu majanduskomisjoni esimees Sven Sesteri sõnul peaks praeguse seisuga tulema projekti rahastus enamjaolt Euroopa Liidust.

“Tuleb arvestada, et Eesti Raudteel on lisaks elektrifitseerimisele oma iga-aastased renoveerimis- ja uuendamisvajadused, selle perioodi jooksul täiendavalt 400 miljonit. Eesti Raudtee kindlasti oma rahavoogudega seda välja ei kannataks,” märkis Sester.

Laidvee hinnangul annab raudtee elektrifitseerimine CO₂ säästu, mis on võrreldav kümne protsendiga kogu autotranspordi CO₂ kogusest. (ERR)

KESKKONNAAMET

Keskkonnakompleksloa taotluse menetlusse võtmise teade

Keskkonnaamet teatab lähtuvalt tööstusheite seaduse §-st 33, et on aktsiaselts Epler & Lorenz (registrikood: 10136864, aadress: Ravila 75A, Tartu linn, Tartu maakond, 51014) (edaspidi ettevõtte) poolt 04.10.2019 läbi keskkonnanõustuste infosüsteemi (ametliku lühendiga KOTKAS) võtnud menetluse (nr M-106757) keskkonnakompleksloa nr L.KKL.HA-52415 (edaspidi kompleksluba) muutmistaotluse nr T/KKL-1001965 (edaspidi taotlus). Ettevõtte jäätmekäitluskoht asub aadressil Suur-Sõjamäe 37/39, Soodevahe küla, Rae vald Harjumaa (edaspidi käitis).

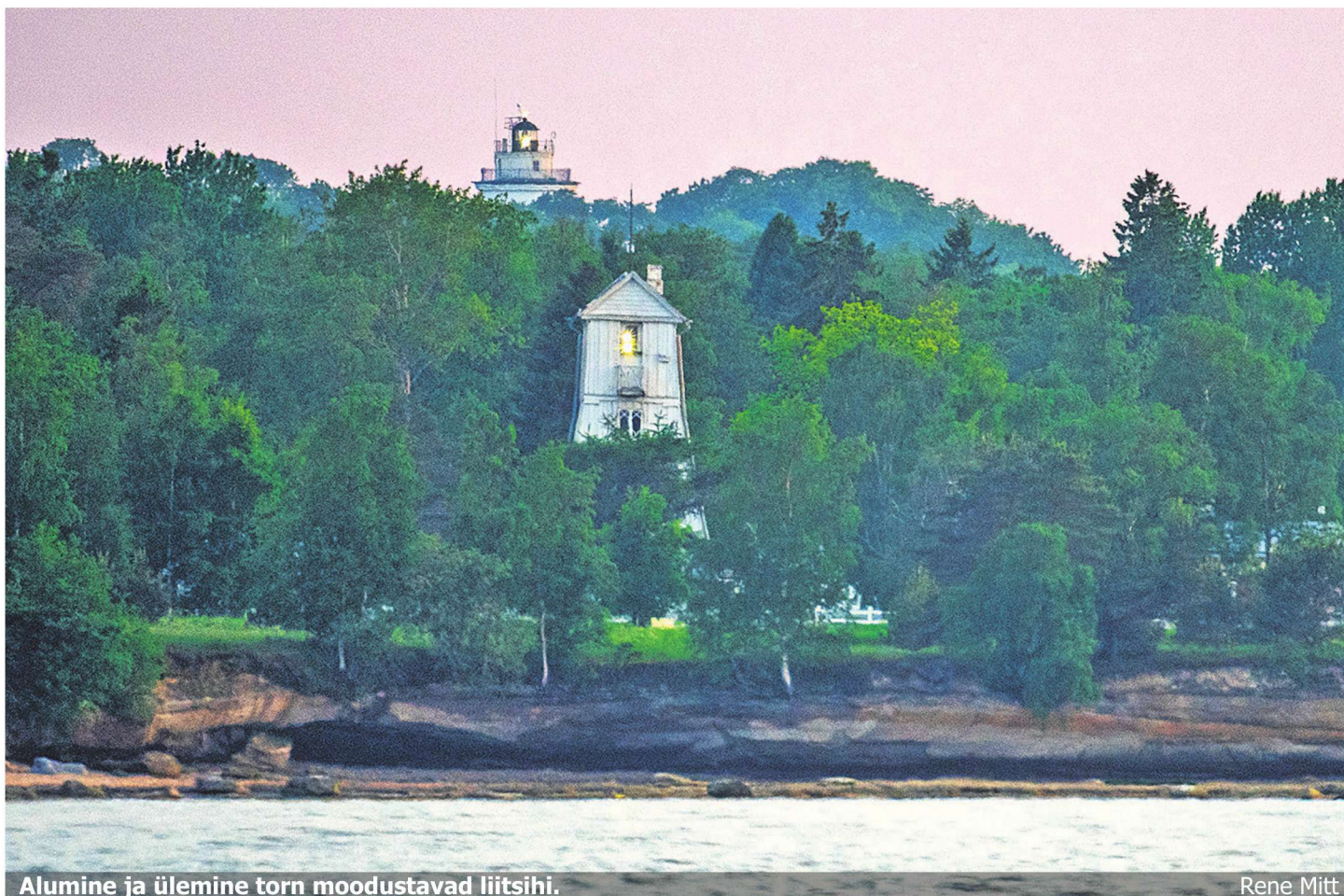
Ettevõtte taotleb õigust käitises põletada kuni 2000 t ohtlikke jäätmeid (suurema kütteväärtusega ohtlike jäätmete puhul võib kogus suurene- da kuni 20 %), mille raames soovitakse käitises asuvasse angaari installeerida jäätmepõletus- rummel.

Keskkonnaamet algatas ka taotletavale tegevusele keskkonnamõju hindamise vastavalt keskkonnamõju hindamise ja keskkonnanõustuste seaduse 6 lõike 1 punktidele 22 ja 35.

Kompleksloa taotlusega nr T/KKL-1001965 ja menetlusega nr M-106757 saab tutvuda Keskkonnaameti Jõhvi kontoris või digitaalselt KOTKAS-s.

Kuni kompleksloa andmise või andmisest keeldumise otsuse tegemiseni on igal ajal õigus esitada Keskkonnaametile taotluse kohta oma põhjendatud ettepanekuid ja vastuväiteid. Ettepanekuid ja vastuväiteid võib esitada Keskkonnaametile suuliselt või kirjalikult e-posti aadressil info@keskkonnaamet.ee või postiaadressil: Keskkonnaameti Jõhvi kontor, Pargi 15, 41537 Jõhvi.

Kompleksloa andmise või andmisest keeldumise otsuse eelnõu valmimisel teavitab Keskkonnaamet täiendavalt ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded ja kohalikus ajalehes Harju Elu.

Alumine ja ülemine torn moodustavad liitsihi.

Rene Mitt

Omanäoline ja tegevusrohke Vanamõisa Jõulumaa

Vanamõisa Jõulumaa toimub sellel aastal juba seitsmendat korda ja jõulumaa loojad on just Vanamõisa külakogukonna aktivistid. Jõulumaa ehitus ja ettevalmistus algab juba novembri alguses.

Läbi aastate külastab jõulumaa keskmiselt umbes 3000 inimest ja ka sellel aastal ootame külastajaid samas suurusjärgus. "Vanamõisa Jõulumaa on võitnud Harjumaalaste südamed – aktiivselt osalevad lasteaiad ja koolid Tallinnast ning kogu Harjumaalt – Ämarist, Piritalt, Riisiperest, Padiselt jne. Kaugelemaalt tulijaid oodatakse Pärnust ja Haapsalust," ütleb peakorraldaja Katrin Krause.

Vanamõisa Jõulumaa on tegevusrikas koht, kus korraldada oma ettevõtte jõulupidu, perepäev või külastada jõulumaa lasteaiad- või klassigruppi. 1.–21. detsembrini muutub Vanamõisa vabaõhukeskus tõeliseks talviseks imedepäevaks. Püsti pannakse mitu eripalgelist tegevuskoodi, alustades kohast, kus jõuluhärra isiklikult tulijatele lugusid pajatab, pöske paitab ja imedesse uskuma paneb, lõpetades sepikojaga, kus puhastverd sepp oma võimsaid tööriistu alasi kohal demonstreerib ning julgema ka ise seppaammi kätte võtta saavad. "Sinna vahele veel tutvumine väikes-lemmikloomadega, meisterdamise kojas saab sellel aas-

tal valmistada kinkekarpe ja indiaanikojas räägib metsamoor eluolust talvises metsas ning vahva etenduse lavastab Vanavabrik kinoteater," toob jõulumaa peakorraldaja Katrin Krause näiteid, mis kõik Vanamõisas detsembrikuus juhtuma hakkab. Kui aga nälg näpistama hakkab, on võimalus keha kinnitada Päkapikude Söögimajas ning pakutakse ka erinevaid toitlustuse variante. Jõulumaa ehib suur ehteis kuusk ning kui lund on piisavalt, saab ka kelmumäest alla lasta.

Jõulumaal on võimalik rentida jõuluteemaliselt deko-

reeritud ruume. Ruumid on sobilikud kuni 250 külastajale. Pakutakse ka erinevaid jõuluteemalisi programme ja tegevusi – jõuluvana, jõuluendusi, jõuluteemaliste meenete õpitubasid, fotograafi teenust, hobusaani sõitu, rahvatantsu programme ja rahvatantsu õpituba. Juba aastaid on jõulumaa programme korraldatud nii väiksematele kui ka suurematele ettevõtetele. Jõulumaa on külastanud nii kohalikud ettevõtted kui ka suuremad ettevõtted nagu Riigi Kinnisvara, Paulig, Arco Transport, Kaitseväge Peastaap, Skype, Tallink, Baltica Grupp jne ja tagasiside on olnud ettevõtete poolt väga positiivne.

Selle aasta Vanamõisa Jõulumaa kulminatsiooniks saab Ööjõulumaa 21. detsembril. Pole vaja karta, et see päriselt öösel toimub. Programm kestab kell 16–20. Tegevused on suunatud peredele

Läbi aastate on jõulumaa vastu võtnud erivajadustega inimesi ja pakkunud neile sobivaid jõuluprogramme, näiteks külastab Pärnu sotsiaalkeskus jõulumaa juba aastaid ning on alati väga rahule jäänud ja broneerivad uue külastuse juba varakult. Juba

viis aastat on jõulumaa pakutud ka venekeelset programmi vene keelt kõnelevatele lastele, nii on ka sellel aastal. Venekeelse programmi päevad on 17. ja 18. detsember.

Selle aasta Vanamõisa Jõulumaa kulminatsiooniks saab Ööjõulumaa 21. detsembril. Pole vaja karta, et see päriselt öösel toimub. Programm kestab kell 16–20. Tegevused on suunatud peredele ja avatud on kõik jõulumaa tegevuskohad, tuleskulptuuri töötuba, kus kõik soovijad saavad suure tulemandala koostamisel ja täiendamisel kaasa aidata. "21. detsembril, päev enne talvist pööripäeva ootame jah peresid isekeskis või sõpruskondadega mõnusalt aega veetma, tegevused toimuvad jooksvalt, ei pea kuskile ette registreerima ega pikalt plaani pidama. Saab kulgeda omas rütmis, nii, kuidas tuija ja tegutsemis-tempo lubavad," ütleb peakorraldaja Katrin Krause. Ööjõulumaa märksõnadeks on tuli, valgus ja soojus. "Õhtul tuleb ettekandele just Ööjõulumaa jaoks lavastatud tuleetendus koos näitlejate ja tuletantsijatega," on Krause ise ka põnevil. "Ööjõulumaa mõte sündis inspireerituna jõuluaja traditsioonidest ja saabuvast pööripäevast, mil otsime üha rohkem valgust ja soojust oma hinge," nendib Krause.

Täpsema info leiab:
www.jõulumaa.ee,
FB Vanamõisa Jõulumaa

Sisuturundus

Lindströmi töötaja: "Ma ei töötaks siin juba 25 aastat, kui peaksin iga päev märga ja külma taluma"

Lool asuvas Lindströmi teeninduskeskuses toimub tööriiete, vaipade ja hotelliteksitiilide sorteerimine, pesemine ja parandamine. Aastakümnete pikkuse staažiga töötajad ütlevad, et hindavad oma töö juures häid töötingimusi ja stabiilsust.

Lindströmi tootmises töötavad peamiselt tekstiilihooldajad, kes hooldavad tööriideid, hotellide ja restoranide tekstiile või vaipasid. Nad sorteerivad sisetulevad kasutatud ja määratud tekstiilid ning suunavad need pesumasinatesse. Peale automatiseeritud pesu ja kuivatuspotsessi läbimist vaatavad töötajad tekstiilid üle, vajadusel teevad neile parandusi, voldivad kokku ja saadavad pakitult tagasi kliendile.

"Paljud inimesed arvavad endiselt, et tekstiilihooldajad töötavad kättpidi vee ja mustuse sees. Nad ei saaks rohkem eksida! Töötingimused Lindströmi tootmises on väga head – töökeskkond on puhas ja kuiv ning kasutusel on kaasaegne masinapark, mis tähendab, et töö on suures osas automatiseeritud. Siin on mõnus töötada!" ütleb Lindströmi juba 25 aastat töötanud lao vahetusevanem Indi Koplik.

Tõsi on aga see, et tegu on füüsilise tööga ning töötajate

vastupidavus peab olema hea. "Näiteks tööriiete kottide tõstmine ei ole tõepoolest kergete killast, kuid tänu tööülesannete roteerimisele ei jõua suurt väsimust tekkida. Kui ühel päeval saab tegeleda riide pakkimisega, siis teisel päeval hoopis nende parandamisega ja õmblemisega. Mitmekesised tööülesanded ja pausid iga kahe tunni tagant võimaldavad end värskena hoida," kommenteerib Koplik.

"Paljud inimesed arvavad endiselt, et tekstiilihooldajad töötavad kättpidi vee ja mustuse sees. Nad ei saaks rohkem eksida!"

Tootmisesse sobivad hästi tööle inimesed, kes on täp- sed ja õpihimulised. Sageli kardetakse, et pole mõtet tööle kandideerida kui puudub õmblemise kogumus. Lindströmi personalipartner Krista Vihul aga kummutab selle müüdi kohe. "Uued töötajad õpetatakse kohapeal välja ning ka tööstuslike õmblusmasinatega tutvavaks saamine läheb enamasti ladusalt. Varasemast kogemusest tähtsam on soov teha tööd – selline inimene saab töö käigus

kõik vajalikud oskused omanäoliseks." ütleb Vihul.

Tööesobivus saab kiiresti selgeks juba tasustatud proovipäeval, mil vahetusevanem tööülesanded ette näitab. "Kuigi kõiki ülesandeid esimese päevaga selgeks ei saa, siis töötahe ja soov õppida paistavad kohe välja," sõnab Vihul. "Meeskond toetab uut inimest alati nõu ja jõuga. Ka boonustasude süsteem, mis määratakse kogu meeskonna töötulemuste järgi, motiveerib ühise eesmärgi nimel koos pingutama," täiendab Koplik.

Meeskonnatunnet aita- vad tugevdada ka ühised jõulupeod ja suvepäevad, tööjuubelid, sünnipäevade ja muude tähtpäevade tähistamine. Koos käiakse ka spaas, restoranis või jalgrattamatkal – igakord korraldatakse midagi uut ja huvitavat. Töövälisel ajal komponeerib ettevõtte sportimisega seotud kulutusi.

"Kuigi meeskonnatunnet aita- vad ühised tegevused on väga toredad, siis kõige selle aluseks on töötajate kindlustunne, et neil on stabiilne ja tasuv töö ning nad ei pea homse pärast muretsema. Lindström on tõesti usaldusväärne tööandja," ütleb Koplik juba 25 aastat Eesti turul olnud Lindströmi kohta.

Tule meile

TEKSTIILHOOLDAJAKS - TOOTMISTÖÖTAJAKS

Sinu tööülesanded:

- ✓ Tööriiete sorteerimine
- ✓ Kvaliteedi kontrollimine
- ✓ Pisiparanduste tegemine (väljaõpe kohapeal)
- ✓ Pakkimine

Pakume Sulle:

- ✓ Töötasu vahemikus 1000 – 1160 eurot (brutos)
- ✓ Sportimise toetust
- ✓ Peale katseaega sõidukompensatsiooni
- ✓ Toredaid töökaaslasti ja vahvaid ettevõtte üritusi

Töö toimub graafiku alusel E-R 6:00 – 14:30 või 14:30 – 23:00

Asume Loo alevikus aadressil Kuusiku tee 28. Eelnev töökogemus ei ole vajalik, väljaõpe toimub kohapeal.

Kandideerimiseks palun võta ühendust meie personalipartneri Krista Vihuliga telefonil: 524 3636 või kirjuta cv.estonia@lindstromgroup.com.

Lindström hoolitseb inimeste eest nende tööajal. Meie lihtne ning sujuvalt kohandatav renditeenus tõstab turvalisust, hügieenilisust ning kliendikogemust. Oleme vastutustundlik ettevõtte ja tööandja enam kui 4000 inimesele, 24 riigis Euroopas ja Aasias. Meie visioon on olla usaldusväärne poole miljardi euro suuruse käibega ettevõtte, kes pakub kaasatud töötajate abiga suurepärase kliendikogemust.

Kersti Lepik oli tänavu Veneetsias toimunud 21. Euroopa veteranide kergejõustiku meistrivõistlustel Eesti delegatsiooni lipukandja.

Mari Piir pälvis 21. veteranide kergejõustiku EM-il teatejooksudes pronks- ja hõbemedalid.

Signe Valdmann

Seeniorsportlastest Loo kooli õpetajad: sport annab vitaalsust!

SIGNE VALDMANN
Jõelähtme vallaleht

Septembris toimusid Veneetsias 21. Euroopa veteranide kergejõustiku meistrivõistlused, milles osalesid ka kaks Loo kooli õpetajat: Mari Piir ja Kersti Lepik. Eesti 40-liikmeline delegatsioon pälvis 36 maa hulgas koguarvestuses 12. koha ning koju toodi 15 kuld-, 7 hõbe- ja 3 pronksmedalit.

Nendelt võistlustelt tõi teatejooksudes pronksi ja hõbeda koju ka Loo kooli kehalise kasvatuse õpetaja Mari Piir, kes võistles kokku neljal alal: 100 m jooks, 80 m tõkkejooks ning 100 ja 400 meetri teatejooks.

Loo kooli inimese- ja arvutiõpetuse õpetaja Kersti Lepiku jaoks oli tänavune võistlus mõneti come back – napilt raskest jalavigastusest taastununa pani ta end sel korral proovile ühel võistlusosalal ning pälvis kolmikhüppes 8. koha. Tänavused võistlused olid Kersti jaoks eriti erilised aga seetõttu, et avatseremoonial oli naine Eesti delegatsiooni lipukandjaks. Paraku olid võistlused korraldatud sedasi, et kõik võistlejad avatseremoonial osaleda ei saanudki, sest samal ajal toimusid teistel staadionitel võistlused. Nii jäi avatseremoonia pidulikkusest ilma ka Mari Piir, kes võistles samal ajal

30 km eemal asunud staadionil.

Vanusegrupid mängivad rolli

Veteranide kergejõustiku meistrivõistlustel üle maailma on staažikad Loo kooli õpetajad käinud Eestist esindamas juba väga palju aastaid. „Kui vanus sai 35 täis, oli iseenesest mõistetav, et jätkan võistlemist seniorklassis. Esimest korda osalesin veteranide kergejõustiku EM-il 2000. aastal Jyväskyläs,“ räägib Kersti Lepik, kellele oli tänavune võistlus juba 20. kord järjest osaleda. Mari Piir on veteranide kergejõustiku meistrivõistlustel osalenud alates 2007. aastast. „Võistlused on kaks korda aastas, suvised ja talvised ning üle aasta on kas EM või MM. Kui ühele ei jõua, siis teisele ikka,“ räägib Piir.

Mõlemad naised kuuluvad ka Eesti Kergejõustiku Veteranide Assotsiatsiooni, mille liige peab olema, kui on soov käia rahvusvahelistel võistlustel. „Võistlusele pääsemiseks ei pea täitma mingeid norme, peab olema hea tahtmine Eestist esindada,“ selgitab Kersti Lepik.

Kui populaarne on veteransport Eestis? Võiks olla kindlasti populaarsem, leiavad mõlemad õpetajad. „Eestis kipub olema nii, et veteransport väärtustatakse vähem. Teistes maades on olukord võrdsem – on soodustused näiteks piletitas. Muja maailmas on ka klubisport väga kõval tasemel ning võistlejaid palju,“ räägib Mari Piir.

Tänavu oli Eesti esindus

40-liikmeline, aga on olnud ka 100-liikmeline. „Eks natuke sõltub ka, kus need võistlused toimuvad ja kui populaarne koht see on, kui on soodsamas või huvitavamas kohas, siis sinna on osalus soov suurem,“ räägib Kersti Lepik. Eestis võib paraku juhtuda, et mõnel aastal ei saagi oma vanuseklassis teatejooksuks vajalikku nelja liiget kokku.

Enim on võistlejaid naiste vanusegruppides 45–50–55. Vaikelt on küll viimastel aastatel ka nooremaid veteransportlasi juurde tulnud. Veneetsia võistlustel toodi koju näiteks kuulitõuke kuld nii mehed 35 kui ka 40 arvestuses. Eesti delegatsiooni vanim liige oli tänavu aga 96-aastane legendaarne Nora Kutti, kes võistles kuuel alal ja võitis kõikidel ka kuldmedalid – väarikas eas prouale polnud lihtsalt rohkem vastaseid.

Vanusegrupid mängivad seniirvõistlustel teinekord olulist rolli, kõik oleneb, kuidas vanusegrupis paigutud, nii näiteks on 54-aastane naine 50–54-aastaste grupis vanim võistleja, ent 55-ks saanuna liigub edasi järgmisesse vanusegruppi ja saab oma vanusegrupis noorimaks võistlejaks.

Karmid võistlusreeglid

Veteranide meistrivõistlustel sama tõsiselt võetavad võistlused kui mis tahes teised suurvõistlused. „Kõik käib täpselt reeglite järgi, jälgitakse väga täpselt, et võistlejad oleksid õigel ajal registreeritud, õigel ajal kogunemisko-

has, et naelad oleks õige pikkusega jne,“ räägib Kersti Lepik, kes on oma kogemusega tihti abiks ka uutele võistlejatele. „Esimesed korrad võistlustel osaleda võivad olla hirmutavad – ei arvata et see on nii reeglite järgi. Rõhutan uutele võistlejatele siis ikka alati, et kaelakaarti tuleb igal pool kaasas kanda ning hiline mine pole lubatud,“ lisab Lepik ja kinnitab, et võistluste korraldamine ning reeglid on ajaga läinud täpsemaks. „Näiteks võistlusriided – kuna iga sportlane esindab oma riiki, siis starti lastakse vaid oma riigi sümbolika riietuses,“ selgitab naine.

Võistluste ajaks korjatakse sportlastelt ära ka telefonid, samuti on keelatud mis tahes muud sidevahendid. Treeneriga võib küll suhelda ja nõu küsida, aga tehnikat kasutada pole lubatud.

Ka dopingukontroll käib samadel tingimustel kui mis tahes teistel suurvõistlustel.

Vigastused on kerged tulema

Sport ja vigastused käivad paratamatult käsikäes, seniirspordis peab selleks eriti valmis olema. Nii Kersti Lepik kui ka Mari Piir tunnistavad, et eks vanusega tuleb vigastusi järjest rohkem ette, ent vaatavad asjale mõnusa huumoriga. „Võistlustel viskame teinekord ikka nalja – Tervem võidab!“, naerab Kersti Lepik. Mari Piir nendib, et vigastustega võitlemine on paratamatu ning meenutab naerdes tavapäraseid vaatepilte võistlustelt: kes kus nurgas oma kanget selga või muud keha-

osa masseerib ning spordisalvi aroom heljub pidevalt õhus. Siiski on sportimine mõlemal naisel nii tugevalt veres, et 3–4 x nädalas trenni teha on tavapärane. Võistlustel käimine on muidugi nende vaba valik ja kujunenud juba ka elustiiliks.

„Kui keegi ütleb, et reisi-da saab ka ilma sportimata, siis minu jaoks annab sport reisimisele olulist lisaväärtust ja ka vastupidi – tänu spordile on võimalik näha ka muid asju,“ ütleb Kersti Lepik. Ka Mari Piir leiab, et see on võimalus reisida kaks ühes – nii näiteks sai 2016. aastal külastatud ka Austraaliat, sest võistlused toimusid siis Austraalias Perthis.

Kes aga tasub sportlase kulud? Selgub, et enamasti ikka sportlane ise. Kel on õnnestunud endale toetajaid leida, sel on veidi lihtsam. Nii Kersti Lepik kui ka Mari Piir on tänulikud oma koduvaldadele, kes on neid alati toetanud. „Reisi saab varakult planeerida, vaadata soodsamaid lennukipileteid ja valida kus ööbida. Muidugi broneerib ka föderatsioon kohti ja saab koos grupiga minna, aga omal käel minnes on sul ka suurem valiku- ja otsustusvabadus,“ räägib Mari Piir.

Eestis pole seni ühtki seniiride kergejõustiku meistrivõistlust korraldatud. „See on suur unistus, et ükskõik kas talvine või suvine meistrivõistlus toimuks Eestis,“ öökab Kersti Lepik ning on kindel, et Eesti saaks umbes 5000 osalejaga võistluste korraldamisega edukalt hakkama.

Harjumaalt Ajujahile peaaegu 50 ideed

Ajujahi konkursile saadeti ideid kõigist Eesti maakondadest, kaugeim idee laekus Indiast. Harjumaalt saadeti tänavu 46 ideed. Uude vooru pääsejad selguvad järgmiseks nädalaks.

EAS-i ettevõtluse keskuse direktor Tanel Rebane on rahul, et Ajujahile on tänavu rohkem leidnud tee neid, kel juba varasemast ettevõtlusega tegelemise kogemus olemas. „Kõigist tänavu idee esitanute seast omab 65 protsenti kogemust ettevõtjana, mis kinnitab taaskord, et Ajujahti näha kse sisuka ja vajaliku programmi, mis aitab äri alustamisel jalad alla saada,“ rääkis Rebane.

Kõigist idee esitanutest moodustavad 65 protsenti mehed ja 35 protsenti naised. Vanim idee esitanu on 73-aastane ja noorim 13-aastane. 54 protsenti ideed esitajatest on kõrgharidusega.

Ideid laekus konkursile kõigist maakondadest. Enim laekus ideid Tallinnast (144). Maakonniti jagunevad konkursile saadetud ideed järgmiselt: Tartumaa (50), Harjuma (46), Pärnumaa (11), Ida-Virumaa (8), Järvamaa (5), Lääne-Virumaa (5), Saaremaa (5), Võrumaa (5), Raplamaa (4), Valgamaa (3), Jõgevamaa (2), Viljandimaa (2), Hiiumaa (1), Läänemaa (1), Põlvamaa (1). Üks idee esitati Ajujahile ka Indiast.

Valdkondade lõikes jagunevad esitatud äriideed järgmiselt: IKT (83), sotsiaalne ettevõtlus (38), energeetika ja keskkond (27), tervis ja biomeditsiin (25), tööstus ja disain (24), turism ja teenusmajandus (21), loomemajandus (9). 67 ideed liigitati muu kategooria alla.

Sada parimat äriideed selguvad järgmisel nädalal. Ajujahi korraldusmeeskonna kutsel on sūgise jooksul toimunud pitchimisüritustelt otsepääsu järgmisesse vooru saanud kaheksa tiimi.

Ajujaht on Eesti suurim äriideede konkurss ja arenguprogramm, mis pakub tipptasemel mentorlust, koolitust ja rahastust alustavatele ettevõtjatele. Ajujaht on hoogu andnud ettevõtetele nagu Bolt, Bikeep, Click & Grow, GoWorkaBit, FoodDocs, UpS-team, Grovener ja paljud teised.

Ajujahi on ellu kutsunud Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus. Konkursi partner on SEB ja suurtoetajad Elisa ja Maxima. Lisaks toetavad Ajujahti Advokaadibüroo TRINITI, Lingvist, Tartu Loomemajanduskeskus, UMA Workspace, Harku vald, Saue vald, Tartu linn, Pärnu linn, Tallinna linn. Konkursi elluviimist rahastab EAS Euroopa Regionaalarengu Fondi vahenditest.

CARL-RUBEN SOOLEP
Ajujahi korraldustiim

KINNISVARAHOOLDUS

Oleme hooldusteenuseid osutav ettevõtte, mille tegevusvaldkonda kuuluvad sisekoristustööd ja välikoristustööd.

OSALISE TÖÖAJAGA TÖÖ LAAGRIS

Välikoristuse teostamine objektidel

TÖÖ SISU: Koristustööde teostamine väliterritooriumitel (lendleva prahi koristamine, prügikastide tühjendus, kõnniteede puhastus lumest ning libedusetõrje teostamine)

TÖÖAEG: Osaline tööaeg, E-R ajavahemikus 5.00-10.00

TÖÖTASU: talvisel perioodil 1100€/ kuus + vajadusel transpordikompensatsioon

Anna oma soovist teada või saada meile oma CV
personal@tphooldus.ee

Oled aktsepteeritud töötaja – nii vähenenud tööõõimega kui ka must rahvusest inimesed on aktsepteeritud
Personaalne ning inimlik suhtlus oma otsese juhiga
Isikust lähtuv tööaeg ning töökoht
Uuele töötajale tugev mentor- ning väljaõppe programm
Töö hõlbustamiseks, kaasaegsed töövahendid

Lisainfo: Anett Uska
Personalijuht
Tel: +372 5124 085
personal@tphooldus.ee
tphooldus.ee/tookuulutused

PUHASTUSTEENINDAJA ja KOJAMEES

Ootame Sind oma meeskonda kui:

- pead lugu puhtusest
- oled usaldusväärne ning oma töös korrektne
- oled valmis füüsiliseks tööks varahommikul

Sinu tugevuseks on:

- kohusetunne
- täpsus
- kiirus
- rutiinitaluvus

Sinu ülesandeks on:

- puhastustööde teostamine (objektidel)
- oma töövahendite hooldamine
- tagada kvaliteet tehtud töös

Pakume Sulle:

- osalise- või täistööajaga tööd
- kohapealset väljaõpet
- toetavat meeskonda
- kaasaegseid töövahendeid
- keskkonnasäästlikke puhastusvahendeid
- mugavat tööriietust
- koolitusvõimalusi koos kutsestandardi tunnistusega
- õiglast töösuhet ja kindlat sissetulekut

Lisainfo: +372 5814 8460 või merike@sanomar.ee

Ettevõtte eesmärgiks on tagada teenuse kõrge kvaliteet läbi töötajate professionaalsuse. Head õpetajad ja keskkonnasõbralik mõtlemine on taganud meie klientide usalduse. Jätkusuutlikkuse tagamiseks peame oluliseks pidevat arengut tänapäeva tehnoloogia uuendustes ning koolitustes.

HANSABUSS

OTSIME BUSSIJUHT LIITU MEIEGA!

- ✓ Sulle meeldib bussi rooli keerata?
- ✓ Oled usaldusväärne, sõbralik ning „teeme-ära“ suhtumisega?
- ✓ Sulle meeldib inimestega suhelda ja neid aidata?
- ✓ Sul on olemas D-kategooria load ja vajalikud kutsetunnistused?
- ✓ Köneled eesti ja vene keeles?
- ✓ Soovid teha vastutusrikast tööd erinevatel Harjumaa liinidel?

Hansabussis ootab Sind töötaja- ja peresõbralik töökeskkond, kus hoolime oma inimestest ja nende tervisest ning pingutame selle nimel, et luua keskkond, kus igaüks tunneks ennast hästi ja hoituna! Oleme usaldusväärne ja aus tööandja ning täidame oma lubadusi.

Pakume hea töö eest brutotasu 1300-1700 eurot, pikaajalist töösuhet ja paindlikke töötingimusi, koolitusi, ametiõpetust, vajadusel abistame transpordi ja majutusega. Peame meeles olulisi peresündmusi, nt toetame kuni 16.a laste lapsevanemaid koolimineku puhul rahalise toetusega ning tunnustame pikaajalisi lojaalseid töötajaid.

Tundub huvitav väljakutse?

Saada oma soovivaldus meili teel: personal@hansabuss.ee või helista telefonil 671 3267 ning saame tutvavaks!

Hansabuss on Baltimaade kvaliteetseim bussiettevõtte, mis korraldab tellimusvedu peamiselt Eestis, Lätis ning Põhja-Euroopas ja riigisiseseid avalik-kommertsbussiliine ning töötajate regulaarset tööle- ja koju veo teenust. Hansabuss kuulub Hansa Gruppi, mis on suurimaid Eesti kapitalil põhinevaid bussitranspordi-, autorendi ja tarbesõidukite müügi tegelevaid kontserne Baltikumis, kuhu kuulub 16 ettevõtet. Hansa Grupi kontsernis töötab orienteeruvalt 700 inimest ja käive ulatub 50M € aastas. Vaata lähemalt: <https://hansagrupp.ee/#liitu-meiega>

- Korterelamute kompleksne renoveerimine
- Fassaaditööd
- Elamute ehitus
- Omanikujäreelvalve

17
aastat
kogemust

Dominos Projekt OÜ

tel +372 509 7953, dominos@dominos.ee,
www.dominos.ee

Talvepäevad ja seminarid Tammemäe Jahimajas

SOODUSPAKKUMINE UUTELE BRONEERINGUTELE

TAMMEMÄE JAHIMAJA PAIKNEB OTSE PEDJA JÕE KALDAL
ÜSIKUS KOHAS JA ÜMBERRINGI ON KAUNIS LOODUS

PAKUME TEILE:

- MAJUTUST
- PÄEVARINGSET TOITLUSTAMIST **UUS MENÜÜ !!!**
- SEMINARIRUUME
- SAUNASID
- AKTIVITEETE NII VÄLJAS KUI SEES (JAHILASKMINE- JA VIBULASKMINE, MATKAD, LOODUSE SLAIDIÕHTUD, JNE)

BRONEERIMISEKS SAADA E-MAIL info@tammemae.ee VÕI
HELISTA +372 5283865

Lisainfo ja menüüd leiad meie
kodulehelt www.tammemae.ee

Kas sa oled töötanud kohas, kus ürgne loodus
kohtub moodsa tehnoloogiaga otse sinu käte all?
Kus sind ümbritseb valgus ja puhtus, sinu selga
mudib massöör ning lõunad on pea tasuta?
Ei ole? Siis on aeg kandideerida.

Kes see on?

See, kellele meeldib tootmine nii väga, et teeks või peedist pesu-
masinale trumli. Kes juurutab ja koolitab, analüüsib ja optimeerib
nii, et kvantiteedist saaks tõhus kvaliteet. Kui sulle meeldib mõõte-
instrumentidega mõõtu võtta ja dokumente dresseerida, oled
kohe auhiilguse kiiluvees.

Mida ootame?

Päris nii ei pea olema, et silm on sirkel ja nina on vinkel, aga kui on, siis muidugi!
Meeldiv on, kui sul on puidutöötluste või muu tehniline keskeriharidus. Kiindu-
me sinusse kohe sügavalt, kui sul on varasem töökogemus tehnoloogi või
kvaliteedispetsialistina. Eesti keele oskus on tähtis. Also you must master
English! Ты тоже говоришь по-русски? Это хорошо!

Mida pakume?

Tehas on meil vileuus ja töötab nagu kellavärk ning kohale toob virk ühistransport.
Meil saab lasta tööpinged välja mudida massaažilaua või elada end välja sportides.
Meie kambale on see tasuta. Kohila Vineeris on viinerid ja muud toidud peaaegu
poolmuidu, sest kompenseerime kohapealset einestamist. Tehnoloogika vajab
tegemist esmaspäevast reedeni kell 8.00–16.30.

Tunned, et sul on **TEHNOLOOGI** geenid?
Saada oma CV aadressile personal@kohilavineer.ee

**KOHILA
VINEER**

NORGES HUS

ELEMENTMAJA EM 107

Välisseinad on soojustatud ja väljast kaetud
voodrilauaga, kandvate siseseinte karkass
materjalina kaasas, katusekonstruktsioon
(katusefermid), PVC aknad. Hinnale lisandu-
vad soovi korral: transport ja paigaldus.

Soovi korral on ruumijaotust võimalik muuta.
Pisimuutuste korral jääb maja hind samaks ja
juurdehindlust ei kaasne. Kui on soov ehitada
oma projekti järgi, siis saame Teile vas-
tavalt joonistele koostada ka individuaalse
pakkumise.

Tehasepakett:
13.000.-€ +km

- Soojustatud välisseinad • Kandvad siseseinad
- Katusekonstruktsioon • Aknad ja terrassiuksed
- Kinnitusvahendid • Tootmisjoonised

Norges Hus Nova OÜ

- Lao, Kalesi küla, 75201 Harjumaa
- +372 661 7381
- info@norgeshus.ee
- www.norgeshus.ee

ERAKUULUTUSED

MÜÜK

• Müüa viihalli karkass 15 x 40m. Katuse ja 2 pikema külje jaoks kaasa sändviits paneelid. Info 56605328

• KÜTTEPUU: segapuu al. 42€/rm, lepp al. 41€/rm, must lepp al. 44 €/rm. Kuiv puu al. 56 €/rm. Vedu hinnas. 5666 0431

• KAMPAANIA HINNAD. Otse tootjalt pakitud kandiline sega puitbrikett al 160 eur: kase puitbrikett al 175 eur, pakitud turbabrikett al 130 eur, 6 ja 8mm pellet al 205 eur, kivi-süsi 25kg kotis, 235 eur t klot-sid võrgus 2,3 eur:kaminapuu 2.5 eur võrk VEDU 5068501

• Köögid, liugused ja garderoobid, hinnad soodsad, garantii. Tel. 50 290 75; e-kiri: liugused@kallion.net

• Muld, liiv, killustik, kruus, freesasfalt + transport. 53953788

• Müüa kuivi pakitud kütteklotse. Vedu on tasuta! Tel 5383 9215

• Müüa saetud, lõhutud küttepuud, toored ja kuivad – lepp, sanglepp, kask. Kamina- puud 40 l võrgus (lepp, kask). Tel 509 6735, halukuller.ee

• Müüa valge lepp alates 44 € / rm, sanglepp alates 47€ / rm, kask alates 57 € / rm. Info tel 5697 5216

• Voodrilaua (värvitud), põrandalaua, tuulekasti, terrassi ja saematerjali müük. Vedu üle Eesti tasuta. Tel 5373 1117, www.espuut.ee

• Müüa elamumaa neli krunti koos transpordimaa- ga, kokku 23 940 m² Harjumaal, Anija vallas, Lilli külas, lisainfo telef: 5147886

• Müüa kuivad ja toored lõhutud küttepuud kohaletoomisega, lepp, sanglepp hind al.44 eur.rm. Tel 50 99598 pakhalupuu@gmail.com www.pakhalupuu.ee

• Uus 3x5m puukuur, koos paigaldusega 1450€ Tel 55604804

OST

• Autode kokkuost! Ostame kõiki sõidukeid ja töömasinaid! Võib pakkuda remonti vajavaid ja seisvaid masinaid! Ei pea olema arvel, ülevaatust ega kindlustust! Pakkuda võib kõike! Kuulutus ei vana- ne! Tel 5457 5055

• Teeme katuseid, üldehitus ja ka sisetöid. telef. 58549195, mail: smm.ehitus@gmail.com

• Ostan vanaaegseid jalgrattaid, sääreväristajaid, nende raame ja muid osi. Ostan vene autode, tsiklite osi. Tel 5102 349.

• OÜ Estest PR ostab met- sa- ja põllumaad. Tel 504 5215, 514 5215, info@est-land.ee

• Autode kokkuost harjumaal. www.autohoov.ee 5819 0200

• Sõidukite kokkuost (auto, buss, veok, haagis, tehnik- ka). Tel 5567 8016

TEENUS

• Ostame või müüme-üürime Teie kinnisvara. Kiire vormistamine. Tuuli, tel 5623 9904, e-kiri tuuli@real24.ee

• Korstnapühkija Tallinnas ja Harjumaal. Teeme küttesüsteemid puhtaks ja ajame paberid ka korda! Uuri lisaks www.lõõr.ee või +372 5821 6554

• Kütetunnistusega arborist pakub puude ja ohtlike puude langetust, puude hooldusloikust, viljapuude hooldusloikust, kändude freesimine, raiejäätmete hakkimine ja utiliseerimine, hekkide hooldus, krun- tide puhastus võsast ja puudest ka raie teenus. Tel nr. 5057786 www.puukir- rurg.ee

• Hooldatud korstnad ja küttekolded tagavad Teie kodu tuleohutuse. Korstna- pühkija, tel 5333 0556, OÜ Korstnahooldus

• Kaardid ennustavad. Tel 900 1727, 24 h. Vt ka en- nustus.ee

• Kutseline korstnapühkija, tehtud töödele akt. Tel 5689 0125, e-post kuld- noop@gmail.com

• Langetame ja hooldame puid just Teie piirkonnas. Leiame koos lahenduse! Meid saab kätte www.puu- mehed.ee, tel 5626 3857

• Ohtlike puude aastaring- sed raie-, hooldus- ja saetööd. Katuserennide pu- hastus. Tel 5551 2104, www.puuhooldaja.ee

• Ohtlike puude langetami- ne. Tel 5663 2968, 5340 2068

• Ohtlike puude langetami- ne, hekkide ja õunapuude loikus tel 521 0334

• Üldehitus, katuse-, fas- saadi- ja viimistlustööd. Majade, kõrvalhoonete ehi- tamine täislahendustega. Tel 5352 9476, www.mil- tongrupp.ee

• Ehitustehnika ja väikebus- si rent Kuusalus. Info: jan- joe76@gmail.com või +372 5650 9585 https://www. facebook.com/terimek.ou

• Salvkaevude puhastamine ja remont. 58400240

• Puhastame kraavid ja kinnistud võsast! 56762088

TÖÖ

• Seoses töomahu suurenemi- sega võtab PROTTON F.S.C. Keila tootmisesse tööle õmb- lejaid (eelneva töökogemuse- ga) ja abitöölise (soovitatavalt õmblus erialaste teadmistega/ kogemusega). Tel: 53310767

• Võrguettevõtte vajab elektrikut. Tel. 5347 8667

vann vannis
Vann-vannis-tehnoloogia on lihtne ja kiire.
Paigaldame uue vanni vanasse vanni vaid paari tunniga.
Tel 503 1943, 5331 4350 • info@vannvannis.ee
www.vannvannis.ee

HANSAKÜTE
Hinnad ikka suvised.
Puitbrikett alates 2 alusest **145 eur.**
Pellet **195 eur alus**
Tel. +372 55503348
info@hansakute.ee
www.hansakute.ee

SAGRO FOOD AS otsib aedvilja töötlemise osakonda kohusetundlikke ja töökaid
LIINITÖÖLISI
tööajaga: E-R: 7.00-15.30
KÖÖGIVILJA TÜKELDAJAJD
tööajaga: E-R: 7.00-15.30
tööajaga: E-R: 13.00-21.30
Kandideerimiseks saatke oma soovivaldus meile: ene.food@sagro.ee, või helistage telefonile: 5265823, Ene
Märkige kindlasti ära, millisele ametikohale soovite kandideerida.

Tisleritööd, eritellimused täispuidust:
trepid, mööbel, kööginööbel, ukсед, aknad, saunad. Tehtud töödest pildid FB ja www.rajy.ee.
Kontakt: info@rajy.ee, 522 6105, 5667 9441.
Rajy. Puit OÜ

Kaev-, lammutus-, laadimistööd
laadur-ekskaatoriga.
Harjamistööd, haljashalade niitmine
trimmeri ja murutraktoriga.
Tee-äärte, heinamaade niitmine
rootor- ja tasandusniidukiga.
E-mail info@rannatehnogrupp.ee
Tel 502 3466

Tallinna krematoorium
Lahkunu transport krematooriumisse ööpäevaringselt kogu Eesti piires. Tuhastamis- matus soodsaima hinnaga. Kõik matusteenused. Suurim urnivalik Eestis. Kaks kabelit ja kaks peieruumi.
Telefon 623 8808 – 24h!
www.krematoorium.ee

Näitustades elu
KÕIGE SOODSAM
MATUSETEENUS TALLINNAS
JA HARJUMAAL
Eesti soodsaim tuhastusmatus, kabel, peielauad, ööpäevaringne lahkunu transport Eestis ja välismaal
Memoris
Krematoorium ja matusebüroo
TASUTA LÜHINUMBER 16200
Männiku tee 123, Tallinn • Pargi 30, Keila • www.memoris.ee

Moodulkorstnate, soojustsalvestavate kaminade, moodulahjude müük ja paigaldus. Paigaldus vaid 3 päeva.
KAMINANURK OÜ
Kontakt
kaminanurk@gmail.com
56618891

TORUSTIKUD OÜ
Koduleht: www.torustikud.ee
e-post: info@torustikud.ee
Tel 5839 0415; 5553 3948
Vee- ja kanalisatsiooni- torustike sise- ja välistööd

P&K VEOD OÜ
Töötame ka nädalavahetustel ja riigipühadel
Eesti parim transporditeenus!
Pakutavad teenused: • Transportteenus
• Ekspressveod
• Tellimusveod
+372 5387 9707 pkveod@gmail.com www.pkveod.ee

Hiiu Ravikeskus
SA Hiiu Ravikeskus on üks suurimatest õendusabikeskustest Eestis. Asume Tallinnas, Nõmmel ning osutame peamiselt stasionaarse õendusabiteenust.
Ootame oma kollektiivi
HOOLDAJAT
Hooldajal on kanda väga oluline roll, mille peamiseks ülesanneteks on:
• patsientide abistamine igapäeva toimingutes (isiklik hügieen, söömine, joomine);
• patsientide olukorra jälgimine ja muutustest teadaandmine ööle;
• patsientide hooldustoimingute dokumenteerimine;
• patsientidega suhtlemine ja võimalusel nende muredele lahenduste leidmine;
• palatite korrasoleku tagamine, järgides hügieenireegleid;
Töös vajalikud iseloomuomadused, oskused ja teadmised:
• hoolivus, usaldusväärsus ja iseseisvus;
• eesti ja vene keele oskus suhtlustasandil;
• kasuks tuleb erialase koolituse läbimine;
Omalt poolt pakume
• kaasagseid töötingimusi ja meeldivat töökeskkonda;
• toetavat ja sõbralikku meeskonda;
• erialast koolitust;
• töötasu 860 kuni 1080 eurot kuus.
Tööd graafiku alusel 24 ja 11 tunniste vahetustes
CV koos senise töökogemusega palume saata personal@hiu.med.ee
Info tel. 56873107

Viimane aeg
varuda küttepuid!

TOORES LEHTPUU
alates **32€/ruum** (50cm)

METSAKUIV OKASPUU
alates **40€/ruum** (50 cm)

Hind sõltub puude pikkusest
ja transpordi vahemaast.

Laotud puude tarne
10 ja 15 ruumi kaupa.

3-meetrine KÜTTEPUU
hind kokkuleppel

tel 5211377

www.pajakapuit.ee

KOMÖÖDIATEATER

ELU ON PARIM MEELELAHUTUS

**ANDRUS
VAARIK**

**14. NOVEMBRIL KELL 19
KEHRA RAHVAMAJAS**

**PILETI
LEVI**

A. Tambelt

Litsenseeritud korstna-
pühkimistööd, pottsepatööd,
küttekollete remont ja ehitus

Tel +372 5690 0686
e-mail korsten.korda@gmail.com
www.korstnaonu.ee

Kütteperiood algab!

Teeme tahmavabaks Teie korstnad, küttesüsteemid,
saunaahjud ja keskküttekatlaid.

Telefon: 5349 2146,
E-post: info@tahmavaba.ee

www.tahmavaba.ee

**ERAKORDNE TOITLUSTUS
ERA- JA FIRMAÜRITUSTEL**

Suupisted

Peomenüüd

Kohvipausid

+372 5668 6979 • www.tulicatering.ee

**RAJU SÜGISPIDU
KOSE KULTUURIKESKUSES**

15.11.2019

LAVAL EESTI POPMUUSIKA LEGEND ANSAMBL

TRAFFIC

PEO TÕMBAB KÄIMA DJ SIIM JÕGIOJA

Uksed avatakse kell 20.00, peo algus kell 21.00

Piletid Piletimaailmas ja kohapeal eelmüügihinna 15€

Alates 08.11 hind 18€

Piletid on müügis kindla kohaga lauas

Avatud baar

MAJAKAS

„MAJAKA“ suurus sümboliseerib
kodelektroonika- ja lambijäätmete hulka,
mida Eestis ühe päevaga tekitame – 25 tonni!

Kunstnik Elo Liiv tegi sellest hiiglasliku
„MAJAKA“. Tule seda vaatama Telliskivi
Loomelinnakusse.

Ka Sina saad keskkonda kaitsta – vaata
kuhuvia.ee ja näed, kuidas anda oma
e-jäätmed säästvasse ringlusesse.

„Majakat“ aitas ehitada **C R A M O**

RED HAT

EKSPOSITSIOONISTENDID
MUUSEUMIMÖÖBEL
CNC-FREES JA LASERLÕIKUS
SISE- JA VÄLIREKLAAM
VALGUSREKLAAM
AKRÜÜLTÖÖD
SILDID JA VIIDAD
DIGITRÜKK
KLEEBISED
KUJUNDUS

Tule tutvu meie teenustega uues asukohas
TÄNASSILMA TEE 15 Saku vald

RED HAT GROUP DESIGN OÜ

E-R 7.30-16.00

www.redhat.ee

Red Hat Group Design

Hooli oma korstnast :)
KORSTNAPÜHKIJA

#korstnapühkimine
#pisi parandused
#kettpuhastus
#alt üles puhastus

Rain 53 615 567
kuusikrain@gmail.com

HELISTA MULLE KÕIGIS
KINNISVARAKÜSIMUSTES

ELERI SOONSEIN
+372 52 77 354
eleri@domare.ee

DOMARE
KINNISVARA

**Soovite müüa, üürida või osta
endale kinnisvara? Meie aitame!**

Tuuli Kurg-Krimses
Kinnisvaraspetsialist

Tel: (+372) 5623 9904,
email: tuuli@real24.ee

REAL24
ESTONIAN REAL ESTATE

KVALITEETNE TEENUS-PIKK KOGEMUS

KÜSI PAKKUMIST!

- KAEVETÖÖD
- LAMMUTUSTÖÖD
- LAADIMISTÖÖD
- EHITUSPRAHI VEDU
- MULLA, KILLUSTIKU, KRUUSA VEDU
- LUME KORISTUS JA VEDU

**KONTEINERITE RENT
TREILERVEOD**

ResTan Partner OÜ
info@restan.ee

+ (372) 5599 7092
f ResTan

ResTan.

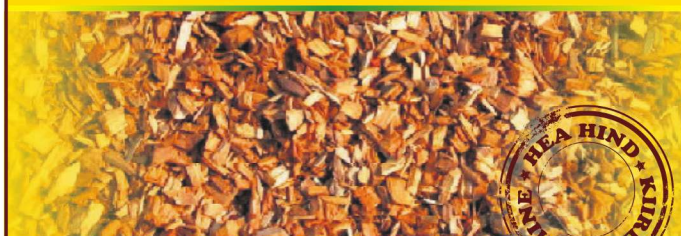
Masinaehituse ja tööstuse teenindamisega tegelev
ettevõtte Peretec OÜ otsib oma meeskonda
CNC-PINGI OPERAATOR-FREESIJAT.
Töökoht asub Kiilis.

Ühendust palume võtta numbril
5615 6144 või kirjutada
maarja@peretec.eu.

Brushwood OÜ

Hakkepuidu tootmine ja müük
Raie • Kokkuvedu • Hakkimine

OSTAME

Rapla-, Harju-, Lääne-, Pärnu-, Järva- ja Lääne-Virumaal

- ✓ võsa raieõigust (alusmets, kraavid, teeääred jms)
- ✓ lepike lageraie
- ✓ vahelattu virnastatud võsa ja raidmeid
- ✓ raiutud võsa ja raidmeid langil (koondamata)
- ✓ küttepuid langi vahelaos hakkimiseks
- ✓ saetööstuste jäätmeid (pinnud jms)

e-post allan@energywood.ee
tel 50 82 501

**MÜÜME HAKKEPUITU
PUIDU HAKKIMISE TEENUS**

e-post jaanus@energywood.ee
tel 507 7859

Müüa privaatne talumaja
koos kõrvalhoonetega
looduskaunis Paekna
külas, Kiili vallas.
katastrinumber:
30401:001:3007. Kinnistu
suurus on 19997m²
Lisainfot saab: 5147886

Koriks-Fiiber OÜ
pakub tööd
klaasplasti
lamineerijale

Klaasplasti lamineerija töö kirjeldus:
• Klaasplastist toodete lamineerimine

Nõudmised kandidaadile:
• kohusetunne
• eesti keele valdamine suhtlustasandil
• hea rutiinitaluvus
• hea tehniline mõtlemine

Ettevõtte pakub:
• stabiilset tööd aastaringselt
• sõbralikku kollektiivi
• konkurentsivõimelist töötasu
• kaasaegset töökeskkonda
• väljaõpet kohapeal

Kontakt:
Telefon: 56 508 976
E-post: markus@koriks.ee
Aadress: Sooja 6, Saue

**REKLAAMIPINNA
BRONEERIMINE JA
TEADETE
EDASTAMINE**
MYMK@HARJUELU.EE
TEL 646 2214,
5552 1690

ETV TELEKAVA 11. NOVEMBER–17. NOVEMBER

11. november

06.55 Terevisioon
09.05 Külakesest linna 2*
09.45 Vana aja asjad
10.00 Terevisioon*
12.15 Maahommik*
13.00 Johannese läheta-
mine, 6/12: Kreeka*
13.30 Uudishimu tippkes-
kus 3, 26/32*
14.00 Isadepäeva kont-
sert*
15.00 Rahvusülikooli sa-
jand, 9/12*
15.25 Eesti lood
16.00 Saladuslik Aafrika,
11/16: Kongo/Kamerun
16.25 Minu pere 4, 13/13
17.00 Aktuaalne kaamera
17.05 Önne 13 16
17.35 Külakesest linna 2
18.15 Elu lugu: Ene Hion
18.30 Aktuaalne kaamera
19.00 Ringvaade
20.00 Üle noatera, 2/6
20.30 Osoon (s)
21.00 Aktuaalne kaame-
ra. Ilm
21.30 Sport
21.40 Välisilm
22.15 Rahumeelne revo-
lutsioon
22.45 Töörööbikud*
23.15 Ringvaade*
00.15 Minu pere 4, 13/13*
00.46 ERR.ee uudised

12. november

06.55 Terevisioon
09.05 Külakesest linna 2*
09.45 Maahommiku lood
10.00 Terevisioon*
12.15 Hommik Anuga (s)*
13.30 Osoon (s)*
14.00 Välisilm*
14.35 Rahumeelne revo-
lutsioon*
15.05 AKU: KUMU

15.35 Mõistus ja tunded
1, 3/3*
16.25 Minu pere. Jõulud
17.00 Aktuaalne kaamera
17.05 Önne 13 16
17.35 Külakesest linna 2
18.30 Aktuaalne kaamera
19.00 Ringvaade
20.00 Suud puhtaks
21.00 Aktuaalne kaame-
ra. Ilm
21.30 Sport
21.40 Esimene stuudio
22.05 Önnemaa, 4/8
22.55 Plekktrumm (s)
23.40 Ringvaade*
00.40 Minu pere*
01.10 ERR.ee uudised

13. november

06.55 Terevisioon
09.05 Külakesest linna 2*
10.00 Terevisioon*
12.15 Prillitoos (s)*
13.10 Tähtsündmusi*
13.15 Autoportree, 6/12
13.45 Esimene stuudio*
14.10 Vabadussõja lugu,
10/16: Parim relv
14.50 Töörööbikud*
15.20 Tuleb tutvav ette
16.05 Giordano
16.25 Minu pere 5, 1/39
17.00 Aktuaalne kaamera
17.05 Önne 13 17
17.35 Külakesest linna 2
18.30 Aktuaalne kaamera
19.00 Ringvaade
20.00 Minu ETV: Anna Pihl
20.05 Pealtnägija
21.00 Aktuaalne kaame-
ra. Ilm
21.30 Sport
21.40 Esimene stuudio
22.40 Eesti Kunstimu-
seum 100
23.30 Lahutus Eesti moo-
di, 4/10

00.00 Ringvaade*
01.05 Minu pere 5, 1/39*
01.35 ERR.ee uudised

14. november

06.55 Terevisioon
09.05 Külakesest linna 2*
10.00 Terevisioon*
12.15 Pealtnägija*
13.00 Autoportree, 7/12
13.30 Esimene stuudio*
14.30 Suud puhtaks*
15.30 Pärimuzoon, 2/8*
16.00 ehh, uhhuduur 5,
5/8*
16.25 Minu pere 5, 2/39
17.00 Aktuaalne kaamera
17.05 Önne 13 17
17.35 Külakesest linna 2
18.30 Aktuaalne kaamera
19.00 Ringvaade
20.00 OP
21.00 Aktuaalne kaame-
ra. Ilm
21.30 Sport
21.40 Esimene stuudio
22.05 Uudishimu tippkes-
kus 3, 27/32
22.35 Eesti Kunstimu-
seum 100
23.25 Ongi Koik 3, 2/8*
23.55 Üle noatera, 2/6*
00.25 Ringvaade*
01.25 Minu pere 5, 2/39*
01.57 ERR.ee uudised

15. november

06.55 Terevisioon
09.05 Külakesest linna 2*
10.00 Terevisioon*
12.15 Tuulepealne maa
13.15 OP*
14.15 Esimene stuudio*
14.40 Tagatargemad
15.10 Tagamõtsa, 1/5
15.35 Önnemaa, 4/8
16.25 Minu pere 5, 3/39
17.00 Aktuaalne kaamera

17.05 Önne 13 17
17.35 Külakesest linna 2
18.30 Aktuaalne kaamera
19.00 Ringvaade
20.00 Lahutus Eesti moo-
di, 5/10
20.30 Johannese läheta-
mine, 7/12: Saksamaa
21.00 Aktuaalne kaamera
21.30 Sport
21.40 Krimireede: Vera 5,
3/4: Mudased veed
23.10 Pealtnägija*
00.00 Ringvaade*
01.00 Minu pere 5, 3/39*
01.31 ERR.ee uudised

16. november

07.30 Pärimuzoon, 3/8
08.00 Ringvaade*
09.00 Uudishimu tippkes-
kus 3, 27/32: Elu maal*
09.30 Önne 13 27 (s)*
10.00 Maahommik
10.45 Oma kodu, 2/8
11.10 Pealtnägija (s)
12.00 Inspektor George
Gently 7, 4/4: Vallaspoe
13.30 Kõrboja peremees
14.55 Tiit Pääsuke ja
tembitud värvid
16.10 Johannese läheta-
mine, 7/12: Saksamaa*
16.40 Üle noatera, 2/6*
17.10 Eesti mäng 9, 20/28
17.40 Loodusdokk
18.30 Aktuaalne kaamera
18.40 Loomade ebatava-
lised sõbrad 5, 3/6
19.30 Tähtsündmusi, 6/10
20.00 ehh, uhhuduur 5,
6/8
20.30 Önne 13 27
21.00 Aktuaalne kaame-
ra. Ilm
21.20 Sport. Sport
21.35 Poldark 5, 5/8
22.35 Teine Boleyni tüdruk

00.30 Äraostmatud 1, 2/5*
01.25 Kormoranid ehk
Nahkpükse ei pesta
03.15 Vana aja asjad
03.30 Suurmeistrid: Auto-
ralli
04.00 Autoralli MM. Aust-
raalia ralli Power Stage

17. november

07.30 Osoon (s)*
07.55 Loodusepäev Osoo-
niga
08.10 Loodusdokk*
09.00 Tähtsündmusi
09.05 Prillitoos (s)
10.00 Hommik Anuga
11.15 Töörööbikud
11.45 Eesti Kunstimu-
seum 100
12.35 Loomade ebatava-
lised sõbrad 5, 3/6*
13.20 Poldark 5, 5/8*
14.20 Vera 5, 3/4*
15.50 Tähtsündmusi, 6/10*
16.15 Maahommik*
17.05 Eesti mäng 9,
21/28
17.30 ehh, uhhuduur 5,
6/8*
18.00 Lahutus Eesti moo-
di, 5/10: Üks väike asi*
18.30 Aktuaalne kaamera
18.45 Rahvusülikooli sa-
jand, 10/12: Professorid
19.15 Edulood. Aleksei
Turovski
19.55 Minu ETV: Anna Pihl*
20.05 Uhus ja eelarva-
mus, 1/6
21.00 Aktuaalne kaame-
ra. Ilm: Nädal
21.40 Sport. Sport
22.00 Äraostmatud 1, 3/5
23.00 Inspektor George
Gently 7, 4/4
00.30 Täna õhtul. Fix
01.30 ERR.ee uudised

MÄLUMÄNG

Sügisnemo 2019 6. mäng

- Keila linna läbib samanimeline jõgi. Kuid mõ-
ned kilomeetrid linnapiirist eemal algab veel
üks vooluveekogu. Ülemjooksul on selle nimi
Aarnemäe oja, lisaoja on kuuekilomeetrine Kõbista. Küsi-
va veekogu kogulangus on 35 meetrit. Milline?
2. Tõnis Mägi kasutas suure Nõukogude Liidu lavadel ja te-
lesaadetes nn lõbusa noormehe klounikuvandit. Eeskuju oli
tal aastal 1950 sündinud laulja. Kes?
3. Eesti esimene Vabadussõja monument avati 16. mail
1921 Harjumaal, Kuusalu kalmistul. Kus avati aga Eestis
ametlikult ja pidulikult aastal 1940 viimane Vabadussõja
monument?
4. 24. detsembri keskpäeval kuulutatakse Tallinnas välja tra-
ditsiooniline jõulurahu. Millise rahvakalendri tähtpäevani see
kehtib?
5. Vladimir Daškevitš kirjutas aastatel 1979–1986 Lenfilmis
valminud S. Holmesi ja doktor Watsoni tegemiste seriaali
muusika. Filmi alguse tunnusmeloodia "laenas" helilooja
ühelt Suurbritannias tuntud melodialt, mängides seda kla-
veril tagurpidi. Loomulikult lisas ta enda loomingut. Kelle
pala oli Daškevitšile seriaali algusmuusika eeskuju?
6. Oli Saksa natsijuhtkonnas üks vähemjäädvastatud tege-
lasi. Väidevalt on temast säilinud vaid üheksa fotot. Ilmselt
vaid 45-aastaseks elanud mees tegi endale nime juba esi-
meses maailmasõjas lendurina. Suurem karjäär oli
1930–40-ndatel, kui tõusis lõpuks kindralleitnandiks ja SS-i
gruppenführeriks. Olevat maetud ühele Berliini juudi kalmis-
tule. Kes?
7. Paldiski-Tallinna-Tosno raudteeliini jaamad ehitati valda-
valt kroonuarhitektuuri tüüpprojektide järgi. Kuid küsitav
siiani säilinud vaksal oli eriprojekt. Seda kohalike mõisnike
von Pahlenite tellimisel. Vabaõhumuuseum on taotlenud
vaksali toomist enda ekspositsiooni. Nimetage koht?

Eelmise vooru vastused: 1. Petter Solberg Norrast, 2. Surm
saksa okupantidele! 3. setude jõulud, 4. Eesti kultuurilooline
kaart, 5. Anna Kivirist, 6. Ivo Linna, 7. Karl XII. Eelmise
vooru punktid: A. Espenberg, T. Kuuskme, I. Kuusk, R. Kooli
ja A. Laine 14. A. Matvei (14+14), P. Böckler ja T. Öllek 12,
M. Loit 10. Järgmises lehes ka Suvenemo järjestus.
Küsimused koostas Allar Viivik. Vastused saada allar@harjuelu.ee

SAKU
VALLAVALITSUS
TEATAB:

Saku valla üldplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) aruande eelnõu avalik väljapanek toimus 23. septembrist kuni 23. oktoobrini 2019.

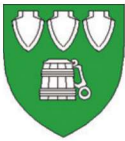
Saku valla üldplaneeringu ja KSH aruande eelnõu avaliku väljapaneku tulemuste avalik arutelu toimub:

Teisipäeval 26. novembril 2019 kell 17.30 – Kiisa alevikus Kiisa vabaajakeskuses (aadress: Kurtina tee 8, Kiisa alevik);

Kolmapäeval 27. novembril 2019 kell 17.30 – Saku alevikus Saku vallaraamatukogu saalis (aadress: Teaduse tn 1, Saku alevik).

Arutelul tutvustab vallavalitsus eelnõu kohta esitatud kirjalikke arvamusi ja oma seisukohti nende kohta, põhjendab üldplaneeringu koostamisel valitud lahendusi ning vastab muudele eelnõuga seotud küsimustele.

SAKU
VALLAVALITSUS
TEATAB:

Saku Vallavalitsus teatab: Saku Vallavalitsuse 22.10.2019 korraldusega nr 565 algatati detailplaneering (edaspidi DP), anti lähteseisukohad ning jäeti algatamata keskkonnamõju strateegiline hindamine Saku valla Tănassilma küla Kivi maaüksusel ja lähialal (katastritunnus: 71801:001:0164; sihtotstarve: tootmismaa 100%).

Planeeritava ala suurus on ligikaudu 25 000 m2 DP koostamise eesmärk on Kivi maaüksuse jaotamine neljaks äri- ja tootmismaa krundiks ning nõuetekohase juurdepääsute kavandamine planeeritavatele kruntidele ja Toomaveski tänava piirkonna elanikele. Kavandatava tegevusega ei kaasne eeldatavalt olulist keskkonnamõju ning keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamine ei ole eeldatavalt vajalik.

DP on kooskõlas Saku valla üldplaneeringuga. DP algatamise korraldusega on võimalik tutvuda <https://www.sakuvald.ee/alga-tatud-detailplaneeringud>

HARKU
VALLAVALITSUS
TEATAB

DETAILPLANEERINGU AVALIKU VÄLJAPANEKU TULEMUSTE TEADE

10.10.2019-24.10.2019 k.a. toimus Harku vallamajas (Kallaste tn 12, Tabasalu alevik), veebilehel ja detailplaneeringute veebirakenduses Tabasalu alevikus Looduse tn 7 (katastritunnus 19801:002:1712) maaüksuse ning lähiala detailplaneeringu avalik väljapanek. Detailplaneeringu avaliku väljapaneku kestel detailplaneeringule vastuväiteid/ettepanekuid ei esitatud. Sellest lähtuvalt ei korralda vallavalitsus detailplaneeringu avaliku väljapaneku järgset arutelu.

10.10.2019-24.10.2019 k.a. toimus Harku vallamajas (Kallaste tn 12, Tabasalu alevik), veebilehel ja detailplaneeringute veebirakenduses Merikülas Romantiku tee 29 (katastritunnus 19801:013:0011) ja Romantiku tee 31 (katastritunnus 19801:013:0012) maaüksuste ning lähiala detailplaneeringu avalik väljapanek. Detailplaneeringu avaliku väljapaneku kestel detailplaneeringule vastuväiteid/ettepanekuid ei esitatud. Sellest lähtuvalt ei korralda vallavalitsus detailplaneeringu avaliku väljapaneku järgset arutelu.

10.10.2019-24.10.2019 k.a. toimus Harku vallamajas (Kallaste tn 12, Tabasalu alevik), veebilehel ja detailplaneeringute veebirakenduses Laabi külas Teearu (katastritunnus 19814:001:0540) maaüksuse ja selle lähiala detailplaneeringu avalik väljapanek. Detailplaneeringu avaliku väljapaneku kestel esitati üks ettepanek. Sellest lähtuvalt korraldab Harku Vallavalitsus detailplaneeringu avaliku väljapaneku järgse avaliku arutelu 28.11.2019 kell 16.00 Harku vallamajas (Kallaste tn 12, Tabasalu alevik).

12.09.2019-11.10.2019 k.a. toimus Harku vallamajas (Kallaste tn 12, Tabasalu alevik), veebilehel ja detailplaneeringute veebirakenduses Tiskre külas Tammiangu tee 10 (katastritunnus 19801:002:0044) maaüksuse ning lähiala detailplaneeringu avalik väljapanek. Detailplaneeringu avaliku väljapaneku kestel esitati üks ettepanek. Sellest lähtuvalt korraldab Harku Vallavalitsus detailplaneeringu avaliku väljapaneku järgse avaliku arutelu 28.11.2019 kell 17.00 Harku vallamajas (Kallaste tn 12, Tabasalu alevik).

PLANEERIMIS- JA EHITUSOSAKOND

RAE
VALLAVALITSUS
TEATAB:

Avatud menetluses Lehmja küla Sinikivi kinnistu detailplaneeringu tingimuste täpsustamiseks projekteerimistingimuste andmise eelnõu avalik väljapanek toimub 08.11.2019-22.11.2019 Rae Vallavalitsuse ruumides ja Rae valla kodulehel. Projekteerimistingimuste andmise eelnõud puudutavate vastuväidete ja ettepanekute esitamise tähtaeg on 22.11.2019. Vastuväidete või ettepanekute esitamise korral toimub nende arutamiseks avalik istung 26.11.2019 kl 9.00 Rae Vallavalitsuse ruumides.

Lehmja küla Sinikivi kinnistu detailplaneering on kehtestatud Rae Vallavolikogu 08.03.2005 otsusega nr 373. Projekteerimistingimuste andmise eesmärgiks on üle 14 aasta vanuse detailplaneeringu tingimuste täpsustamine selliselt, et vahepealsel ajal on muutunud arendusvajadused. Projekteerimistingimustega täpsustatakse Sinikivi tee 13 kinnistu osas detailplaneeringuga määratud hoonete suurimat kõrgust läbi selle 10%-se suurendamise esialgselt lahendusest.

KIILI
VALLAVALITSUS
TEATAB:

Projekteerimistingimuste määramine detailplaneeringu olemasolul ehitusprojekti koostamiseks, Kangro X detailplaneeringu täpsustamine

Kiili Vallavalitsus teatab avatud menetluse algatamisest projekteerimistingimuste andmiseks.

Kiili Vallavalitsuse esitati 12.10.2019 projekteerimistingimuste taotlus nr 1911002/09962, millega soovitakse täpsustada Kangro X detailplaneeringus pos. 3 hoonestusala. Projekteerimistingimuste taotluse kohaselt soovitakse detailplaneeringus pos. 3 hoonestusala suurendada 9%. Taotlusele oli lisatud ka eskiis.

05.11.2018 seisuga ehitusregistri andmetel asub krundil 1 hooned (220709064) ja 1 rajatis (120709056).

Ehitusseadustiku § 27 lõike 1 punkt 1 alusel saab kohalik omavalitsus põhjendatud juhul anda olulise rajatise ehitusprojekti koostamiseks projekteerimistingimusi, kui detailplaneeringu kehtestamisest on möödas üle viie aasta.

Kangro X detailplaneering on kehtestatud Kiili Vallavolikogu 14.05.2002 otsusega nr 18, seega detailplaneeringu kehtestamisest on möödas üle 5 aasta.

Ehitusseadustiku § 27 lõike 2 kohaselt arvestatakse projekteerimistingimuste andmisel:

- 1) hooned või olulise rajatise asukohas väljakujunenud keskkonda, sealhulgas hoonestuslaadi;
- 2) et projekteerimistingimuste andmine ei oleks vastuolus õigusaktide, isikute õiguste või avaliku huviga;
- 3) üldplaneeringus määratud tingimusi.

Taotletav ei muuda väljakujunenud keskkonda ja hoonestuslaadi, ei ole vastuolus õigusaktide ja avaliku huviga ning Kiili valla üldplaneeringus sätestatud üldiste kasutus- ja ehitustingimustega.

Ehitusseadustiku § 27 lõike 4 punkti 2 alusel tohib projekteerimistingimustega täpsustada hoonestusala tingimusi, sealhulgas hoonestusala suurendamist, vähendamist, keeramist või nihutamist, kuid mitte rohkem kui 10 protsendi ulatuses esialgselt lahendusest.

Käesoleva korraldusega suurendatakse planeeringus ette nähtud krundi hoonestusala suurus 9%. Käesoleval juhul selline detailplaneeringu muutmine ei ole planeeringulahenduse olemuslik muutmine ja ei ole vastuolus ehitusseadustikus esitatud tingimustele.

Haldusmenetluse seaduse § 5 lõike 2 kohaselt kohustub kohalik omavalitsuse üksus haldusmenetluse viima läbi eesmärgipäraselt ja efektiivselt, samuti võimalikult lihtsalt ja kiirelt, vältides üleliigseid kulutusi ja ebameeldivusi isikutele.

Käesoleval juhul on projekteerimistingimuste kaudu detailplaneeringu täpsustamine kõige efektiivsem, lihtsam ja kiirem viis eesmärgi saavutamiseks, mis ei riiva avalikku huvi ja on kooskõlas kehtiva õigusega. Hoonestusala suurendamisega ei kavandata tegevusi, mis kuuluvad keskkonnamõju hindamise ja keskkonnanajutimissüsteemi seaduse (KeHJS) § 6 lõikes 1 nimetatud olulise keskkonnamõjuga tegevuste loetellu. Samuti ei kuulu kavandatav tegevus KeHJS § 6 lõikes 2 ja Vabariigi Valitsuse 29. august 2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondadele, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu” nimetatud tegevuste hulka.

Seega puudub Kiili Vallavalitsusel kohustus eelhindangu läbiviimiseks.

Detailplaneeringus on Kangro X detailplaneeringus pos. 3 hoonestusala suurus määratud 734m2.

Projekteerimistingimustega soovitakse täpsustada Kangro X detailplaneeringus pos. 3 hoonestusala. Projekteerimistingimuste taotluse kohaselt soovitakse detailplaneeringus pos. 3 hoonestusala suurendada 9% (64m2).

Väljastada projekteerimistingimused: lähtuda kehtivast detailplaneeringust, võttes arvesse käesolevast korraldusest tulenevaid täpsustusi. Kangro X detailplaneeringus pos. 3 hoonestusala suurus määrata 798m2. Uute ehitiste sh ka väikeehitiste ehituslubade tingimuseks on 11115 Kurna-Tuhala tee servas piirdeaia olemasolu.

Uue moodustatava krundi ehitusõigused ei mõjuta naaberkruntide omanikke ebasoodsalt, ei muuda detailplaneeringu olemuslikku lahendust ning ei mõjuta krundil olevaid teisi kitsendusi.

Ettepanekuid ja vastuväiteid saab esitada kirja või e-kirja teel info@kiilivald.ee 18.11.2019 kuni 06.12.2019. Projekteerimistingimuste eelnõuga saab tutvuda Kiili Vallavalitsuses ja Kiili valla kodulehel.

VIIMSI
VALLAVALITSUS
TEATAB:

Viimsi Vallavalitsus võttis 23.10.2019 vastu korralduse nr 648 „Tammneeme küla, kinnistu Suur-Lutika detailplaneeringu algatamine ja lähteseisukohta kinnitamine“.

Planeeritav maa-ala hõlmab Suur-Lutika (89001:003:5461) kinnistu, mille suurus on ca 3,62 ha. See asub Tammneeme külas mere ääres väljakujunenud elurajooni lähedal. Planeeritav ala on eba-korrapärase kujuga, hoonestamata, osaliselt kaetud kõrghaljastusega. Juurdepääs planeeringualale toimub Tammneeme teelt. Kinnistu piirneb põhjast Lisvi lahega, idast ja läänest hoonestatud elamualadega ning lõunast rohealaga.

Detailplaneeringu koostamise eesmärk on jagada 3,62 ha suurune maatulundusmaa kasutamiseks sihtotstarbega Suur-Lutika (89001:003:5461) krunt 12 osaks ning moodustada kaheksa ühepereelamumaa krunti üksikelamu koos abihoonega ehitamiseks. Üksikelamukrundi vähim lubatud suurus on 1500 m² ja suurim lubatud täisehitusprotsent 20. Samuti moodustatakse üks puhkeelamu maa krunt, kus säilitatakse looduslik haljastus ja rajatakse kuni kaks puhkuse veetmiseks kasutatavat elamut ehitusaluse pindalaga kokku kuni 300 m². Lisaks moodustatakse juurdepääsutee rajamiseks üks tee- ja tänavamaa krunt pindalaga 2342 m², mis antakse vallale üle tasuta ja kaks rannale pääsu lubavat haljasala maa krunti pindalaga 4892 m² ja 4390 m². Detailplaneeringuga määratakse tehnovõrkude asukohad, teedevõrgu ja liikluskorralduse lahendus ning haljastuse põhimõtteline kujundus.

Vajalikud uuringud on topo-geodeetiline uuring, maapinna radoonisisalduse uuring ja dendroloogiline uuring.

Terviktekst: <https://viimsivald.ee/teenused/planeeringud/detailplaneeringud/algatatud-detailplaneeringud>

KESKKONNAAMET

Keskkonnaloa eelnõu
avalikustamise teade

Keskkonnaamet avaldab teadaande keskkonnaseadustiku üldosa seaduse § 47 lõike 2 alusel.

Keskkonnaamet teatab, et valminud on Netaman Repair Group OÜ (registrikood: 11767242; aadress: Paljassaare tee 4, Tallinn, Harju maakond, 10313) paiksest heiteallikast saasteainete välisõhku väljutamise keskkonnaloa nr L.ÖV/333855 andmise otsuse ja loa eelnõud.

Ettevõtte taotleb paiksest heiteallikast saasteainete välisõhku väljutamise keskkonnaluba aadressil Paljassaare tee 4, Tallinn, Harju maakond (katastritunnus: 78408:807:0027) asuvale remondialale, kus toimub laevadelt eemaldatavate suuremõõtmeliste detailide remont. Remondialal tegeletakse detailide puhastamise, keevitamise ning värvimisega.

Eelnõude, loa taotlusmaterjalide ning muude asjasepuutuvate dokumentidega saab tutvuda Keskkonnaameti Põhja regiooni Harju kontoris (Viljandi mnt 16, Tallinn). Eelnõud on digitaalselt kättesaadavad ka Keskkonnaameti avalikus dokumendiregistris <http://dhs-adr-kea.envir.ee/> (registreerimisnumber: 15-2/19/7535-21; kuupäev: 01.11.2019).

Ettepanekuid ja vastuväiteid eelnõudele saab esitada kirjalikult e-posti aadressile info@keskkonnaamet.ee või postiaadressile Viljandi mnt 16, 11216 Tallinn kahe nädala jooksul alates teate ajalehes ilmunisest.

Keskkonnaamet teeb ettepaneku asja arutamiseks ilma avalikku arutelu läbi viimata.

KESKKONNAAMET

Aktsiaselts Olerex Terminal paiksest
heiteallikast saasteainete välisõhku
väljutamise keskkonnaloa nr
L.ÖV/327957 muutmise teade

Keskkonnaamet avaldab teadaande keskkonnaseadustiku üldosa seaduse (KeÜS) § 58 lg 3 alusel.

Keskkonnaamet teatab, et Aktsiaselts Olerex Terminal (registrikood: 10178087; aadress Õli tn 7, Muuga küla, Viimsi vald, 74115 Harju maakond) taotluse alusel muudeti paiksest heiteallikast saasteainete välisõhku väljutamise keskkonnaloa (edaspidi õhusaasteluba) nr L.ÖV/327957, mis on väljastatud Harju maakonnas Viimsi vallas Muuga külas Õli tn 7 (katastritunnus 89012:001:0033; registriosa nr 10317702) ja 8 (katastritunnus 89012:001:0060; registriosa nr 170502) kinnistutel asuvale käitisele.

Õhusaasteluba muudeti seoses käideldavate produktide nomenklatuuri täiendamisega ning katlamajas tarvitava maagaasi aastase koguse suurenemisega. Õhusaasteloa muutmise menetluse raames on teostatud eelhindang, mille kohaselt kavandatavate muudatustega ei kaasne olulist keskkonnamõju, mistõttu KMH algatamine ei ole vajalik.

Haldusakti ja muude asjasepuutuvate dokumentidega saab tutvuda Keskkonnaameti Põhja regiooni Jõhvi kontoris (Pargi 15, 41537 Jõhvi, tel 332 4401, e-post info@keskkonnaamet.ee). Digitaalselt on dokumendid kättesaadavad Keskkonnaameti dokumendiregistrist aadressil <http://dhs-adr-kea.envir.ee/>.

Õhusaasteluba nr L.ÖV/327957 on digitaalselt kättesaadav Keskkonnaameti keskkonnateenuste portaalis (<https://eteenus.keskkonnaamet.ee/>) ja keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS (<https://kotkas.envir.ee/>).

Harju Elu

1959

• Kirjutati Ellamaa elektrijaama tublist tuletoorjalgast. Seda juhtis Toivo Toivere ning liikmeid oli 94. Tuletoorjaid aitas jama juhtkond eesotsas direktor Haavametsaga.

• Leht teatas, et Prantsuse vabariigi president, kindral Ch. de Gaulle kutsus NL-i liidri N. Hruštšovi riigivisiidile. Kutse võeti vastu ning visiit toimus 23. märtsist kuni 3. aprillini 1960.

• Rubriigis Uusi raamatuid tutvustati muuhulgas Lennart Meri reisikirja "Kobrade ja karakurtide jälgedes". See oli toona 30-aastase Meri esimene trükitud raamat, lehekülgi 160 ja trükiarv 14 000. Reisikirjas kirjeldata Eesti matkagrupi Kesk-Aasia tegemisi.

1994

• Kuusalu valla Kolga kool tähistas 130. sünnipäeva. Täpsemalt asutati aastal 1864 Uuri kool. Aastal 1994 õppis toonases Kolga keskkoolis 230 õpilast ning direktorina töötas Mart Laanpere. Juubeli ajal loodi ka Kolga kooli arengu fond.

• Raasiku volikogu valis vallale sümboolika. Vapi värvid on roheline ja valge ning sellel täht "R". Kavanidite autor on Ülo Udmäe.

• Nissis aga peeti jumalateenistusega meelekirikuhoone 120. aastapäeva. Teenisid aastast 1985 koguduse õpetajana tegutsenud Priit Rannut ja Haku-mileni õpetaja Harri Palmu Soomest. Kahjuks olid kirikutorni edelasein ja pikihooned 22 tugipiilarit varisemisohus. Nende korrastamiseks aga nappis kogudusel raha.

2009

• Keila linna elanik Jekaterina Prokopenko pälvis aunimetuse Ilmeline vanaema. Tiitli andis talle üle toonane esileedi Evelin Ives.

• 18. oktoobril toimusid omavalitsuste volikogude valimised. Enamuses Harju valdadest ja linnadest jätkasid ametites vanad juhid.

• Maardus peeti sangpommi tõstmise maailmameistrivõistlusi. Eesti sportlased jätsid koju koguni 23 medalit sh 17 kulda.

Ruu metsade eest võideldakse ka jalgratta sadulas

ANDRES TOHVER
andres@harjuelu.ee

2. novembril peeti järjekorranumbri 9. jalgrattasõitu Jõelähtme valla Ruu metsade toetuseks. Osavõtutasu, aga ka pannkookide müümisest saadava rahaga makstakse advokaadibüroole, kes esindab kohalike elanikke võitluses piirkonda paekivikarjääri suruva Vao Paas OÜ vastu.

Miks sellist võistlust korraldatakse? "See on meie klubi hooaja viimane sõit. Teiseks põhjuseks on Ruu mets. Kolmandaks, seda metsa tahetakse kaevandusega ära lõhkuda," selgitas Meelis Välg, kes veab Jõelähtme Matka- ja Rattaklubi, mida tuntakse ka kui Jõelähtme Singelit.

Juba üheksandat korda toimuva rattasõiduga toetati Ruu Küla Heakorrald Seltsi. "Külaselts on päris üksikolnud. Jõelähtme vald on toetanud, aga kedagi rohkem suurt toetamas pole olnud. Tundub, et kopameeste huvi on suurem kui inimeste huvi midagi säilitada," kurtis Välg.

Kitse- ja matkaradadel

Jõelähtme Singelisse kuulub natuke üle kolmekümne inimese. Ruu metsade toetuseks registreeris end sõitma siiski 147 huvilist üle Harjumaa, kellest aja said kirja 115.

Võistluseks markeeriti Ruu kitse- ja matkaradadel neli distantsi: mudilastele 800 meetrit, suurematele lastele 2,5 kilomeetrit, täiskasvanutele 18 ja 35 kilomeetrit.

Kui lastele oli osavõtt tasuta, siis täiskasvanud maksid eelregistreerimisega kas 9 või 15 eurot, kohapeal kas 15 või 25 eurot. Osavõtutasudest kolmandik – ühtekokku 702 eurot – läks Ruu Küla Heakorrald Seltsi kohtukulude katteks vägikaikaveos kaevandusfirma Vao Paasiga.

Mudilaste tillusõidu startiks oli määratud kell 11 hommikul, kuid huviliste nappuse tõttu jäi see ära. Suuremaid lapsi, kelle sünniaasta langes vahemikku 2005–2010, läks veerand tundi hiljem rajale seitse. Kiireimaks osutus 11-aastane Saue koolitüdruk Loore Lemloch ajaga 6.44.

Kell 12 startisid täiskasvanud, kelle hulgas hakkas silma nii noorukeid kui ka halli

Laste start. Numbriga 11 on Loore Lemloch.

3x Andres Tohver

Matkasõidu võitis numbriga 315 all sõitnud Carolin Tammsoo.

35 kilomeetri parimad: vasakult Tarmo Neemela, Margus Malva, Toomas Erikson, Örne-Liina Jakobson, Marianne Palusoo ja Anneliis Puu.

habemega taate. 18 kilomeetrit läks kirja matkasõiduna, 35 kilomeetrit nõudis matkaraja läbisõitmist kahel korral.

Mets on maagiline

Matkasõidu võitis 16-aastane Raasiku neiu Carolin Tammsoo, kelle sõiduajaks märgiti 1.18.14. "Oli mõte teha ka teine ring, aga rada on raske, tehniline. Isa arvas, et seda on liiga palju. Siis läksingi ühele," selgitas ta.

Mida Ruu metsad neiu jaoks tähendavad? "Need on nii ägedad rajad. See on väga kova sõit. Mägi ja laskumine, mägi ja laskumine. See on üli-vinge," kiitis ta. "See mets on maagiline. Tahaks, et see mets jääks ikka alles. Oleks väga kahju, kui siia tuleks kaevandus."

Carolini isa Erik Tammsoo on jalgratturina endine Eesti

meister. Ruu metsades võistles ta 35-kilomeetrise distantisil, kuid esikohani sedapuhku ei küündinud. See auhind läks 39-aastasele Margus Malvale Jõelähtme valla Koo-gi külast ajaga 1.42.06.

"Ma elan siin lähedal paari-kolme kilomeetri kaugusel. Ruu metsad on minu kodumetsad. Kogu aeg käin siin trenni tegemas," rääkis Malva. "Paekivikaevandus ei ole hea variant, kindlasti mitte. Need rajad ja osa metsast kaovad."

35-kilomeetrise distantisil tuli meestest teiseks Tarmo Neemela, kolmandaks Toomas Erikson. Naistest oli ajaga 2.12.45 parim 34-aastane Marianne Palusoo Sauelt, kellele järnesid Örne-Liina Jakobson ja Anneliis Puu.

"Siin on väga ilus mets. Mändide all on mulle alati meeldinud. Siin on kuidagi

hea sõita. Ma olen kuulnud, et siin tahetakse kaevandama hakata. See on natuke kurb. Metsa peaks ikka mingil määral alles ka jääma," ütles Palusoo.

Kas jalgrattasõitjatega on võimalik Ruu metsa aidata? "Kindlasti mingi panuse me anname. Me võidame aega, aasta või paar või rohkemgi. Lühkame kaevandamise aja kaugemale. Saame nii kaua nautida seda metsa, kuni teda on," lisas Palusoo.

Abi ka pannkoogirahast

Pikema distantisi esikolmiku mehed said pihku metskuldi kuju, naised metskitse. "Esikolmik saab tasuta osavõtu järgmise aasta Jõelähtme rattamaratonile," selgitas Välg.

Jalgratturitele pakuti võistluse käigus toidupunkti vett, spordijooke ja teed,

aga ka kiluvõileiba, kohupiimakooke ja rosinaid.

Lisaks võisid võistlejad ja lihtsalt jalutajad osta pannkooke Ruu naiste telgist, kus askeldasid Külle Loik, Ülle Järve, Evelin Raudsepp ja Meeli Meri. Kui moosiga pannkook maksis kaks eurot, siis singi-juustu pannkook kolm eurot. "Pannkookide müügi raha läheb kõik Ruu Küla Heakorrald Seltsi arvele, läheb advokaatide kulude katteks," selgitas Evelin Raudsepp.

Nõnda teeniti päeva jooksul 400 eurot. Kas pannkookimüük katab kohtukulud? "Ei, ka vallavalitsus toetab ja ise annetame külaseltsile raha," lisas Raudsepp.

Kas Ruu mets jääb alles? "Loodan, et mõistus võidab lõpuks, kaine mõistus," ütles Raudsepp.

Iga nädala reedel jõuab Harju Elu 221 722 lugejani nii Tallinnas kui ka Harjumaal

Harju Elu lehes saate avaldada kuulutusi ja reklaame

Oma soovist andke teada

myyk@harjuelu.ee, mobiil +372 5552 1690, telefon 646 2214, www.harjuelu.ee

